

קייס אמהה נגט Kes Ameha Ngat

01:00:00:23 01:00:00:03
לפני הכל,

01:00:04:22 01:00:01:17
אני רוצה להגיד תודה
לקב"ה ישתבח שמו לעד.

01:00:05:16 01:00:05:04
אמן.

01:00:07:08 01:00:06:01
אני

01:00:10:06 01:00:08:11
טסאמה נגט.

01:00:18:14 01:00:11:11
לפי הספירה האתיופית,
נולדתי בשנת 1925.

01:00:22:13 01:00:21:00
לפני...

01:00:25:12 01:00:23:17
נולדו לפני,

01:00:29:10 01:00:26:08
ואחרי אחי הבכור,

01:00:31:09 01:00:30:00
שמונה בנות.

01:00:34:08 01:00:32:11
כשנולדתי

01:00:37:02 01:00:35:11
קראו לי אמהה.

01:00:40:20 01:00:37:16
פירוש השם הוא מתנה,

01:00:44:02 01:00:41:23
שי.

01:00:47:21 01:00:45:11
כך בחרו לקרוא לי.

01:00:51:01 01:00:48:17

אחרי שנים,

01:00:55:10 01:00:51:20
כשהייתי בן שש,

01:01:00:01 01:00:55:24
אבא שלי שהיה אדם מאוד מוכשר

01:01:01:24 01:01:00:21
ועסק בחקלאות,

01:01:03:15 01:01:02:08
שימש ככהן,

01:01:05:15 01:01:04:01
עשה עבודות מתכת

01:01:07:13 01:01:06:00
ואריגה

01:01:10:06 01:01:08:02
ועוד הרבה דברים.

01:01:13:12 01:01:11:07
כאשר הוא

01:01:17:10 01:01:14:20
עסק בעבודות האריגה,

01:01:22:04 01:01:18:05
הוא היה לוקח אותי איתו, והייתי יושב
לידו ולומד את האותיות.

01:01:26:10 01:01:23:05
בגיל שש הוא לימד אותי את האותיות.

01:01:35:09 01:01:27:09
בהמשך, כשנפח העבודה גדל, אבי
שלח אותי ללמוד אצל מורה.

01:01:41:02 01:01:36:13
מיד נמשיך לנושא הלימודים

01:01:44:16 01:01:41:10
אבל קודם, תאמר לי מהם
שמות הורייך.

01:01:49:15 01:01:45:00
לאבי קראו נגט טפטה מקרו,

01:01:52:24 01:01:50:04
ולאמי קביתו איינוא יימר.

01:01:58:01 01:01:53:11
בשמות אלו אנשים הכירו אותם.

01:02:03:19 01:02:01:01
איך נקרא המקום בו נולדת באתיופיה?

01:02:08:00 01:02:04:06
נולדתי במחוז גונדר,

01:02:11:12 01:02:08:16
באזור סקלט, במקום שנקרא גנה יוהנס.

01:02:15:23 01:02:11:18
במה עסקו הוריך?
-אבא שלי

01:02:19:22 01:02:17:10
היה כהן, חקלאי

01:02:23:15 01:02:20:07
וביצע עבודות מתכת ואריגה.

01:02:29:03 01:02:25:03
הוא היה אדם מוכשר, שאף בנה
בעצמו בית הכנסת.

01:02:30:11 01:02:29:17
הוא עסק גם בבנייה.

01:02:36:11 01:02:30:21
הוא עסק כמעט בכל דבר.
-איך נראה הכפר שנולדת בו?

01:02:39:09 01:02:37:11
גנה היה מקום טוב לחיות בו,

01:02:42:08 01:02:40:04
וכמוהו כל האזור.

01:02:45:18 01:02:42:21
אנחנו חיינו בכפר הזה,

01:02:48:12 01:02:46:02
ובכפר לידינו

01:02:50:23 01:02:49:05
לא היו נוצרים,

01:02:52:14 01:02:51:18
לא היו בכלל.

01:02:57:14 01:02:54:20
הנוצרים גרו במרחק ששווה למרחק
מפה לעיר נתניה.

01:03:03:00 01:02:58:08
ואלה הנוצרים היחידים שהיו
יחסית קרובים אלינו,

01:03:07:02 01:03:03:13
ובצד השני באותו המרחק חיו מוסלמים.

01:03:11:24 01:03:07:21
חיינו באמצע, ביניהם,
לבד והכל היה בסדר.

01:03:13:18 01:03:12:13
איך הכפר נראה?

01:03:15:15 01:03:14:01
הכפר נראה טוב.
-מה היה בו?

01:03:19:21 01:03:15:23
הייתה בו הרבה צמחייה, עצים,
וגם הרבה סלעים.

01:03:23:24 01:03:21:13
בסך הכל האזור היה מרשים.

01:03:28:14 01:03:24:19
זה היה אזור מדברי או מיוער?
ואיך היה המזג האוויר שם?

01:03:32:05 01:03:28:23
מזג האוויר היה טרופי,

01:03:37:20 01:03:33:22
ולמרות זאת, בחורף היה קצת קשה.

01:03:41:09 01:03:38:12
בסך הכל, היה בסדר.

01:03:44:12 01:03:41:17
הקושי שהיה בחורף היה בשל הגשם?
-כן, הגשם.

01:03:47:01 01:03:44:21
היו גשמים חזקים.

01:03:59:07 01:03:54:03
באילו מלאכות עזרת בילדותך?
-אני?

01:04:04:02 01:04:00:12
בבית לא עבדתי, אבל
שמרתי על הפרות.

01:04:07:06 01:04:05:05
שמרתי עליהן

01:04:09:22 01:04:07:18
ושמרתי על השדות

01:04:12:07 01:04:10:08
כדי שציפורים לא יאכלו את התבואה.

01:04:16:07 01:04:12:23
שמרתי על השדות גם מפני הקופים.

01:04:19:09 01:04:16:17
לא יצא לי לעבוד יותר מדי

01:04:23:02 01:04:19:22
כי התחלתי ללמוד מוקדם.
-בילדותך?

01:04:24:13 01:04:23:05
כן, בילדותי.

01:04:34:07 01:04:27:09
היית ילד רגיל בילדותך בהתנהגות
ובהתנהלות?

01:04:39:22 01:04:34:18
היית כמו כל הילדים או שהיית שונה?

01:04:44:12 01:04:41:03
כל הילדים אהבו אותי ותמיד היו סביבי,

01:04:50:22 01:04:45:04
אפילו התינוקות היו רצים לחבק אותי.

01:04:54:01 01:04:51:09
אני הייתי ילד טוב.

01:04:59:19 01:04:54:09

היית חופשי לשחק עם החברים שלך

01:05:05:06 01:05:00:09
או שהיית צריך ללכת ללמוד ולהתפלל?

01:05:12:04 01:05:05:12
אחרי שהתחלתי ללמוד, בסוף כל יום
לימודים הייתי הולך לבית הכנסת,

01:05:15:21 01:05:12:20
אך כשלא הייתה תפילה, שיחקתי.

01:05:18:16 01:05:16:10
תמיד שיחקתי.

01:05:21:23 01:05:19:02
היו לך חברים שלמדו איתך?

01:05:23:11 01:05:22:08
היו.
-הבנתי.

01:05:25:15 01:05:23:16
וגם אחי הקטן למד איתי.

01:05:29:04 01:05:26:02
למדנו יחד עד שהוא נפטר.

01:05:35:18 01:05:31:14
היה לי עוד אח צעיר שגם הוא
נפטר ולא הספיק ללמוד.

01:05:41:06 01:05:37:05
השאר היו ילדי שכנים.

01:05:45:12 01:05:41:23
למדנו חמישה ילדים יחד,

01:05:48:10 01:05:46:17
ומתוך כל החמש,

01:05:54:16 01:05:49:11
רק אחד הצליח לסיים את הלימודים,
למרות שלבסוף לא הפך להיות רב.

01:05:59:01 01:05:55:05
רק יוסף דוד סיים את הלימודים,
אם את מכירה אותו.

01:06:00:17 01:05:59:07

הוא נפטר לא מזמן.

01:06:04:13 01:06:02:02

הוא היה הנכד של דודה שלי.

01:06:10:14 01:06:04:20

הוריך נולדו במקום שנולדת?
-אבא שלי נולד באותו המקום.

01:06:14:06 01:06:10:22

רק אבא שלך?
-כן, ואמא שלי נולדה

01:06:16:09 01:06:14:15

במקום שנקרא צ'לגיה.

01:06:24:22 01:06:20:18

באותה התקופה, הנשים עברו מבית
אביהן לביתו של הבעל.

01:06:32:24 01:06:26:08

גם אמי שנולדה בצ'לגיה עברה לסקלט.

01:06:35:11 01:06:33:08

הוריי מסקלת ומגנה.

01:06:39:01 01:06:36:19

כל אחד מהוריי בא ממקום אחר.

01:06:41:06 01:06:39:10

איפה התפללו האנשים?

01:06:44:10 01:06:41:17

אם היו בעיות לאן הם היו הולכים?

01:06:47:05 01:06:45:09

איך התנהלו העניינים בתוך הכפר?

01:06:52:08 01:06:48:04

היה בכפר בית כנסת שאבי בנה,

01:06:55:04 01:06:53:00

רציתי שנגיע לזה אחר כך,

01:06:57:01 01:06:55:15

שם התפללו

01:07:01:12 01:06:57:17

בחגים כמו פסח,

01:07:04:00 01:07:02:02
ביום כיפור.

01:07:09:00 01:07:04:15
בזמנים אלו הגיעו שם להתפלל
מכל האזורים,

01:07:13:13 01:07:09:11
כולל אורחים ממחוזות שונים.

01:07:18:10 01:07:14:17
מי בנה את בית הכנסת?
-אבא שלי.

01:07:20:16 01:07:18:20
לבדו?
-כן,

01:07:22:14 01:07:21:02
אף אחד מתושבי הכפר לא עזר לו.

01:07:25:03 01:07:23:02
אבל באותה התקופה,

01:07:27:11 01:07:25:22
הוא דאג שיהיה לו עוזר,

01:07:30:02 01:07:28:08
הוא קנה עבד אחד,

01:07:34:02 01:07:30:11
זאת אומרת עוזר אישי.

01:07:37:21 01:07:35:00
הוא העסיק גם בנאי, ויחד עם שניהם,
הם עשו זאת.

01:07:41:17 01:07:38:20
כשהיו חסרים עצים, אבא שלי דאג להביא,

01:07:46:21 01:07:42:07
והעבד עסק בהכנת הבוץ
ובסחיבת אבנים.

01:07:49:12 01:07:47:17
כך נבנה בית הכנסת, לא הייתה
עזרה נוספת פרט להם.

01:07:53:05 01:07:51:08
זה לא כמו היום.

01:07:56:14 01:07:53:21
באיזה גיל עלה נושא הרבנות?

01:08:00:04 01:07:56:24
איפה נחשפת לזה לראשונה?

01:08:04:14 01:08:01:04
אבא שלי היה רב בעצמו.

01:08:08:15 01:08:05:08
למרות שעסק גם בהרבה דברים אחרים,

01:08:11:03 01:08:09:00
הוא היה רב גדול.

01:08:17:12 01:08:12:02
לשמש כרב היה אחד העיסוקים שלו.

01:08:20:06 01:08:18:20
זה מה שהיה.

01:08:25:05 01:08:21:06
זאת אומרת שלמדת מאבך?
כן, למדתי מאבא שלי.

01:08:27:18 01:08:26:16
וזה מה שרצית?

01:08:29:16 01:08:28:04
רציתי?

01:08:31:06 01:08:29:22
זה היה הרצון של אבי, הוא זה שדחף
אותי ללמוד,

01:08:34:24 01:08:31:20
ולמדתי איתו.

01:08:41:00 01:08:36:00
הייתי יושב לידו במקום האריגה, ולומד,

01:08:43:04 01:08:41:11
גם אם הוא עסק במשהו אחר.

01:08:46:03 01:08:43:20
לא היה דבר שהוא לא לימד אותי.

01:08:48:22 01:08:46:19
רק איתו למדתי.

01:08:53:18 01:08:49:21
לימודי הדת התקיימו בערבים.

01:08:56:10 01:08:54:16
ככה למדתי.
-הבנתי.

01:09:04:04 01:08:57:09
כשכל אחד מאיתנו חזר מעיסוקיו
בערב, הייתי חייב ללמוד.

01:09:10:09 01:09:04:22
איפה התקיימו לימודי הדת?
-בבית.

01:09:14:08 01:09:10:24
איך למדת? בעזרת ספרים?
-בעל פה.

01:09:16:19 01:09:14:14
לא היו ספרים?

01:09:20:15 01:09:16:24
היו גם ספרים, אבל

01:09:24:07 01:09:21:01
הם לא נועדו לתפילה,

01:09:26:13 01:09:24:20
אלא רק לקריאה,

01:09:30:10 01:09:26:24
ללימודי תורה ולתרגום.

01:09:34:20 01:09:32:12
את התפילה למדנו בעמידה, ובעל פה.

01:09:40:18 01:09:35:11
כשאביך לימד אותך בבית
או במקום בו היה אורג,

01:09:42:21 01:09:41:08
איך הוא עשה זאת?

01:09:45:23 01:09:43:04
מה הוא נהג להגיד? ישבתם ביחד?

01:09:51:21 01:09:46:02
לא, אבא שלי ישב, ואני

עמדתי ככה ולמדתי.

01:09:54:02 01:09:52:19
מה היו חומרי הלימוד שהוא לימד אותך?

01:09:56:24 01:09:54:22
חזרת על מה שהוא אמר?
-כן.

01:10:01:04 01:09:57:05
הוא היה מלמד אותי איך לומר,
ואני הייתי חוזר אחריו.

01:10:03:21 01:10:01:20
ברוך אתה אלוקיי ישראל,

01:10:08:15 01:10:04:11
אלוקיי כל נפש וכל בשר.
כך חזרתי אחריו.

01:10:09:14 01:10:08:22
אלו היו הלימודים.

01:10:14:18 01:10:09:21
אז ככה למדת הכל? בעל פה?
-כן, למדתי הכל בעל פה.

01:10:18:05 01:10:15:01
אז אתה זוכר הכל?
-כן, אני זוכר עד היום.

01:10:23:22 01:10:21:11
עוד דבר אחד,

01:10:27:22 01:10:25:02
הסיבה לכך שהאבות שלנו
לימדו אותנו בעל פה

01:10:31:01 01:10:28:23
הייתה השחיתות של פעם,

01:10:36:12 01:10:32:11
שבמסגרתה היו מתרצים שהממשלה
ביקשה לקחת הספרים,

01:10:40:09 01:10:37:00
ואז היו מחרימים לנו אותם.

01:10:42:08 01:10:41:05
מכיוון שהיו החרמות של ספרי התורה,

01:10:47:01 01:10:43:03
הדרך הכי טובה הייתה לשנן את
התפילה בעל פה,

01:10:52:13 01:10:48:15
וכל הרבנים אז למדו את התפילה
בעל פה.

01:10:58:00 01:10:53:07
אף פעם לא רצית להיות
כמו שאר הילדים?

01:10:59:01 01:10:58:16
לא.

01:11:01:01 01:11:00:10
לא.

01:11:05:01 01:11:01:22
הייתי יוצא ללמוד, וחוזר הביתה

01:11:10:19 01:11:05:10
לשמור על הפרות והעיזים,

01:11:12:22 01:11:11:03
או להשגיח על השדות,

01:11:17:04 01:11:13:14
ומעבר לזה, לא עשיתי כאחרים.

01:11:22:03 01:11:18:09
מכיוון שאביך היה רב?
כן.

01:11:29:02 01:11:22:07
היית צריך ללכת בדרכו?
כן, הייתי צריך ללכת בדרכו,

01:11:32:06 01:11:29:09
ומי שיועד להיות רב היה צריך
ללכת בדרך בטוחה,

01:11:38:00 01:11:32:23
להישמר ולא לסטות ממנה.
להישמר ממה?

01:11:39:14 01:11:38:05
להתמיד בלימודים,

01:11:42:10 01:11:40:13
לא להיחשף לדברים שליליים.

01:11:47:01 01:11:42:18
מה היה התהליך הלימודי?
איך נהיים רבנים?

01:11:51:08 01:11:47:10
זה התחיל בברכה כמו שאמרתי קודם.

01:11:52:01 01:11:51:14
ואז?

01:11:53:24 01:11:52:06
ואז, אחרי שהיו מתחילים ללמוד

01:11:56:24 01:11:54:16
ומתמידים בזה,

01:12:00:13 01:11:57:17
מגיעים עד ללימודי תפילה,
שאלה לימודים בעל פה.

01:12:05:02 01:12:01:06
הייתי לומד את התפילה בעל פה,

01:12:06:20 01:12:06:06
הכל בעל פה,

01:12:09:23 01:12:07:16
משנן שוב ושוב.

01:12:14:02 01:12:10:20
היו תפילות שבועיות,

01:12:17:23 01:12:14:13
תפילות לחגים, לראש חודש,

01:12:21:23 01:12:19:23
והייתה גם תפילה שנאמרה פעם בשנה.

01:12:25:02 01:12:22:15
היו הרבה סוגי תפילות,

01:12:27:01 01:12:25:18
ולמדתי את כולן.

01:12:31:09 01:12:27:18
איפה למדת להיות רב בילדותך?

01:12:34:22 01:12:32:16
התחלת עם אביך, ואחרי זה?
-כן.

01:12:36:08 01:12:35:03
למדתי את האותיות.

01:12:39:03 01:12:36:14
מה זאת אומרת?
-את האותיות באמהרית,

01:12:43:10 01:12:39:18
אלו אותן אותיות לנוצרים וליהודים.

01:12:45:06 01:12:43:15
הא'-ב' או האותיות בשפת הגעז?
-הא'-ב'.

01:12:50:15 01:12:45:14
למדנו את הא'-ב', קראנו ספרים ולמדנו
להתפלל מסידור,

01:12:56:22 01:12:51:13
את כל זה למדתי מרב נוצרי.

01:13:01:13 01:12:57:06
גרת אצלו או שהלכת אליו בכל יום?
-הלכתי אליו כל יום.

01:13:04:05 01:13:01:21
כל יום?
-כן, הייתי הולך ולומד אצלו.

01:13:06:08 01:13:04:20
הוא חי על הר,

01:13:09:12 01:13:06:20
וכשהייתי חוזר בערב,

01:13:11:19 01:13:09:22
הייתי מתקלח קודם.

01:13:13:13 01:13:12:02
לא הייתי נכנס בלי מקלחת.

01:13:15:00 01:13:13:17
לבית?
-כן.

01:13:20:02 01:13:16:15

אז הלכת אליו כל יום?
-כן,

01:13:23:17 01:13:21:08
חוץ מבימים בהם לא היו לימודים.

01:13:26:22 01:13:24:07
למדתי כל הזמן.
-כמה זמן למדת אצלו?

01:13:31:08 01:13:27:16
למדתי אצל הרב הרבה זמן.

01:13:36:17 01:13:31:24
זה לקח הרבה שנים?
-כן,

01:13:38:19 01:13:37:06
השקעתי הרבה שנים.

01:13:44:08 01:13:39:24
לנזיר הייתה משפחה?
-הוא היה נזיר שחי לבד.

01:13:48:16 01:13:46:04
חי ממש לבד?
-חי לבד,

01:13:50:22 01:13:49:17
ממש לבד.

01:13:53:21 01:13:51:06
שילמו לו עבור הלימודים שלך?

01:13:56:18 01:13:54:07
כן, אבא שלי שילם לו.

01:13:58:07 01:13:57:13
הבנתי.

01:14:02:12 01:13:59:08
אבא שלי שילם לא רק לימודי,

01:14:08:00 01:14:03:10
אלא גם עבור לימודי השכנים
שהלכו ללמוד איתי.

01:14:18:07 01:14:15:04
הלכת רק ללמוד שם?

01:14:24:12 01:14:20:05
עזרת לו במשהו, או שמכיוון
שזה היה בתשלום,

01:14:27:02 01:14:24:19
רק למדת וחזרת לבית?

01:14:29:12 01:14:27:11
הלכתי רק ללמוד, וחזרתי.

01:14:32:09 01:14:29:20
לא עזרת לו במשהו?

01:14:33:24 01:14:32:22
לנזיר היה שטח חקלאי,

01:14:37:05 01:14:34:20
ומכיוון שהוא ביקש סיוע בעבודת
האדמה שלו,

01:14:42:06 01:14:37:23
התלמידים היו צריכים לעזור בזה
על חשבון יום לימודים אחד,

01:14:45:15 01:14:43:04
בתקופת הניכוש והקציר.

01:14:49:00 01:14:46:00
העברנו את היום בשדה,

01:14:53:10 01:14:49:13
וכשלא עבדנו בשדות, למדנו.

01:15:00:05 01:14:55:08
אז אתה אומר שלמדת הרבה שנים?
-כן, הרבה שנים.

01:15:04:17 01:15:01:16
למדתי אצל הנזיר לקרוא בסידור

01:15:07:23 01:15:05:04
ולקרוא ספרים בכלל.

01:15:14:24 01:15:09:12
למדתי אצל הנזיר מכיוון שאבא שלי
היה כבר עסוק מדי.

01:15:18:06 01:15:15:11
אבל אבא שלך ידע לקרוא וכתוב.

01:15:20:17 01:15:19:01
בטח, הוא ידע את התורה.

01:15:24:17 01:15:21:12
אבא שלי למד את כל התורה,

01:15:27:22 01:15:25:13
ולא התקשה בשום דבר.

01:15:32:16 01:15:28:20
ניסיתי לעשות כמוהו,

01:15:35:04 01:15:33:11
אבל באתיופיה לא הייתה תמיכה,

01:15:41:11 01:15:36:15
צריך היה להשקיע בכתיבה, אבל גם
לעבוד כדי שיהיה מה לאכול.

01:15:43:09 01:15:42:10
לא הייתה תמיכה,

01:15:46:01 01:15:44:13
ומהסיבה הזו הפסקתי.

01:15:50:16 01:15:47:05
ניסיתי לעשות כל מה שאבי עשה

01:15:52:17 01:15:51:00
ולא הכל הסתדר, אבל

01:15:57:01 01:15:53:20
הצלחתי להתמנות לרב ולעבוד בחקלאות

01:16:00:17 01:15:57:19
ובאריגה. את כל השאר,

01:16:05:23 01:16:01:04
התחלתי ללמוד והפסקתי.
אבל עסקתי בחקלאות.

01:16:10:16 01:16:06:19
את כלי החרישה ייצרתי בעצמי,
לא ביקשתי עזרה מאף אחד.

01:16:15:11 01:16:12:11
כלים כמו מחרשה ועוד,

01:16:17:19 01:16:15:22
הכנתי במו ידיי.

-את הכל?

01:16:21:06 01:16:17:23
כן, חתכתי, חוררתי וייצרתי לבד,

01:16:25:05 01:16:21:11
מהיסוד. למדתי מאבי את המלאכה.

01:16:28:11 01:16:25:18
כל הזמן הייתי יושב ומסתכל
על מה שהיה עושה,

01:16:32:00 01:16:29:10
היה בראשי מעין תצלום של זה.

01:16:38:07 01:16:32:12
לילד שלומד להיות רב היה לבוש
שונה משל השאר?

01:16:39:24 01:16:38:15
לא היה.

01:16:41:09 01:16:40:08
כולם לבשו אותו הדבר?
כן, כולם לבשו אותו הדבר.

01:16:45:12 01:16:42:07
זה היה אותו לבוש, חוץ משוני זעיר,

01:16:47:15 01:16:46:18
ממש קטן.

01:16:50:16 01:16:48:17
לרוב זה היה אותו הדבר.
-אותו הדבר.

01:16:55:11 01:16:51:06
לא הייתם עוטים גלימה על הראש?
-עדיין לא.

01:16:59:02 01:16:55:17
מכיוון שהייתם עדיין ילדים?
כן, ילדים לא היו עושים זאת.

01:16:59:19 01:16:59:10
או-קיי.

01:17:06:14 01:17:00:00
היו רמות לימוד עד למינוי לרב, נכון?

01:17:09:18 01:17:06:24

קן.
-הרמות האלו, כפי שצינת קודם,

01:17:16:07 01:17:10:00

קודם כל, היה צריך לדעת את האותיות,

01:17:21:18 01:17:16:13

לקרוא ולכתוב,
-קן.

01:17:28:14 01:17:21:24

מה הלאה, מה עוד?
-כפי שצינת, היינו צריכים ללמוד הרבה בעל פה,

01:17:33:15 01:17:28:21

זה היה הבסיס להכל,

01:17:37:06 01:17:33:22

ולרמות הגבוהות הגענו אחרי זה.

01:17:44:17 01:17:40:11

אצל הנזיר למדתי במשך 9 חודשים.

01:17:46:24 01:17:45:05

כמה שנים למדת שם?

01:17:50:21 01:17:47:15

9 חודשים.
9-חודשים?

01:17:53:00 01:17:51:06

רוב השנים למדתי עם אבא שלי.

01:17:57:01 01:17:53:21

הוא לימד אותי הרבה שנים,

01:18:00:06 01:17:57:08

אבל את הבסיס למדתי אצל הנזיר.

01:18:02:24 01:18:00:20

אבא שלי לימד אותי עד הסוף,

01:18:07:19 01:18:04:04

ובסוף הלימודים,

01:18:13:06 01:18:08:17

לא המתינו ומי שיועד להיות רב,

01:18:15:08 01:18:13:18

היו מחתנים אותו מיד,

01:18:18:22 01:18:16:15
ולכן התחתנתי בגיל שבע-עשרה.

01:18:21:20 01:18:20:09
איפה התקיימו הלימודים?

01:18:24:18 01:18:22:13
מקום לימודיך במשך תשעת
החודשים היה רחוק?

01:18:26:13 01:18:25:02
איפה שלמדתי תשעה חודשים?
-כן.

01:18:29:00 01:18:26:24
זה היה קצת רחוק.

01:18:32:24 01:18:29:07
מה היה זמן ההליכה לשם?

01:18:36:21 01:18:35:13
צעדנו לשם

01:18:42:03 01:18:37:22
כשעה וחצי.
-שעה וחצי?

01:18:43:10 01:18:42:07
כן.
-איך נראה המקום?

01:18:44:12 01:18:43:17
המקום נראה טוב.

01:18:47:20 01:18:44:22
המקום היה סגור או מגודר?

01:18:51:21 01:18:48:06
כן, אף אחד לא הורשה להיכנס למקום
המגורים של נזירים.

01:18:55:00 01:18:52:13
זה היה בתוך יער?
-לא, זה לא היה יער.

01:19:00:23 01:18:55:18
היו עצים מסביב, אבל זה לא היה יער.
-זה לא היה יער.

01:19:03:21 01:19:01:23
איך המקום נראה?

01:19:05:21 01:19:04:09
המקום היה יפיפה.
כן?

01:19:09:15 01:19:06:11
אבל מה היה שם?
חוץ מהנזירים היו

01:19:11:10 01:19:10:01
שם אנשים רגילים.

01:19:12:18 01:19:12:00
מי אלה?

01:19:15:06 01:19:13:00
כאלה שהם לא נזירים,

01:19:19:18 01:19:16:02
כל ביתא ישראל חיו בסביבה אחת,

01:19:22:24 01:19:20:02
והנזירים חיו לצדם.

01:19:33:08 01:19:28:15
כשלמדת אצל הנזיר במנזר,
כן?

01:19:40:16 01:19:34:23
ישנת שם במשך תשעה חודשים?
כן. היה שם

01:19:44:12 01:19:41:00
אזור פנימי,

01:19:49:19 01:19:45:00
שם דאגו לנו למקום לינה, וישנו שם.

01:19:54:06 01:19:50:02
כמה הייתם בחדר?
לא היו חדרים.

01:19:54:19 01:19:54:10
אז?

01:19:57:04 01:19:55:10
זאת אומרת, זה מקום גדול?

-מה.

01:19:58:13 01:19:57:13
היה מקום גדול בשביל כולם?

01:20:02:02 01:19:58:19
לכל נזיר היה בית משלו.
-היה בית לכל נזיר,

01:20:04:24 01:20:02:08
ואני שהיתי ליד הבית של המורה שלי.

01:20:07:24 01:20:06:03
ישנתי בפינה בחוץ.

01:20:10:07 01:20:08:05
הבנתי.
-זה לא היה בתוך הבית.

01:20:15:16 01:20:10:18
מהחשש שיהיה לי "חלום לילי",

01:20:17:06 01:20:16:02
שבגללו,

01:20:20:19 01:20:17:20
כדי להימנע מטומאה, התלמידים
היו ישנים בחוץ.

01:20:21:15 01:20:20:24
מה זאת אומרת?

01:20:23:06 01:20:22:07
מה?
-מה זה אומר?

01:20:25:11 01:20:23:19
את לא יודעת מה זה "חלום לילי"?

01:20:27:12 01:20:26:08
תסביר לי את זה.

01:20:29:22 01:20:28:03
הכוונה בחלום לילי היא לחלום בו

01:20:35:08 01:20:30:24
התלמיד רואה את עצמו ביחסים
עם אישה,

01:20:36:21 01:20:35:20

ואז הזרע שלו נשפך.

01:20:39:04 01:20:37:23
בשל זה,

01:20:42:09 01:20:39:24
הוא צריך להיות לבד בחוץ.

01:20:44:24 01:20:43:00
אחרי זה,

01:20:49:11 01:20:45:15
הוא צריך ללכת לנהר עם
המצעים והבגדים שלבש,

01:20:53:07 01:20:49:21
להתנקות, להישאר שם
כל היום, ולחזור בערב.

01:20:57:00 01:20:54:23
זה כתוב בתנ"ך.

01:21:03:01 01:20:57:08
למנזר בו למדת במשך 9 חודשים
היו חוקים משלך?

01:21:04:18 01:21:03:10
מהרגע שנכנסת לשם?
-כן,

01:21:08:18 01:21:05:00
היית חייב לסיים את הלימודים.
מה עשית בבוקר כשהתעוררת,

01:21:11:05 01:21:09:03
מהזריחה ועד השקיעה?
-בבוקר,

01:21:14:12 01:21:11:14
הנזירים היו מתחילים בתפילות,

01:21:17:15 01:21:14:22
ואז גם התלמידים היו מצטרפים,

01:21:23:22 01:21:18:06
וכלום התפללו יחד, ואז,
כשהתפילה הסתיימה,

01:21:25:21 01:21:24:07
כל אחד פרש לעיסוקיו.

01:21:28:16 01:21:26:02
למה הכוונה בעיסוק?
-עבודות בית.

01:21:32:03 01:21:29:08
היינו טוחנים קמח.
-בעצמכם?

01:21:32:21 01:21:32:10
בטח.

01:21:34:22 01:21:33:11
היינו טוחנים,

01:21:37:19 01:21:35:09
מכינים אינג'רה ואוכל מסורתי.

01:21:41:02 01:21:38:14
היינו עושים את כל עבודות הבית.

01:21:47:04 01:21:45:09
ואחרי עבודות הבית?

01:21:49:19 01:21:47:13
אחרי העבודות היינו לומדים.

01:21:52:04 01:21:50:09
חוזרים ללמוד?
-כן.

01:21:57:14 01:21:52:10
זזה היה ככה כל יום עד שהלכתם לישון?
-כן, זה היה סדר היום שלנו שם.

01:21:58:14 01:21:57:22
לא היה משהו נוסף.

01:22:01:20 01:21:58:24
היינו יוצאים גם לאסוף עצים.

01:22:03:18 01:22:02:03
מחוץ למנזר?
-כן, מחוצה לו.

01:22:06:08 01:22:04:16
יצאנו להביא עצים. חוץ מזה
לא הייתה עבודה נוספת.

01:22:09:19 01:22:07:24

לא היו שם נשים?
-לא היו.

01:22:12:03 01:22:10:00
לא עבדו שם נשים?
-לא.

01:22:13:03 01:22:12:13
לא היו נשים כלל.

01:22:15:23 01:22:15:07
בכלל לא.

01:22:22:18 01:22:18:15
הבאתם עמכם מוצרים או שקניתם?
-מה זאת אומרת?

01:22:26:16 01:22:22:22
כשהכנתם אוכל, טחנתם את הקמח

01:22:31:09 01:22:27:00
או מצרכים לרוטב, מאין כל המצרכים הגיעו?
היה לכם במנזר או שקניתם?

01:22:34:22 01:22:32:03
האנשים שחיו באזור היו מביאים לנו

01:22:40:21 01:22:35:18
לאחר שקנו בשוק,

01:22:44:20 01:22:41:14
או שהיינו קונים מאותם אנשים

01:22:49:23 01:22:46:14
ומזה מכינים את אוכל.

01:22:52:01 01:22:50:12
לא היה לנו הרבה צורך בשוק,

01:22:57:18 01:22:52:19
חוץ מקניית גרגירי חומוס ועוד
כמה דברים.

01:23:02:05 01:22:58:02
את הקמח קנינו מאנשי האזור.

01:23:07:13 01:23:02:18
למה אתה מתכוון באנשי האזור?
-אלה שלא למדו,

01:23:11:16 01:23:07:22
תושבי האזור הכפריים שהיו חסרי השכלה.

01:23:15:09 01:23:11:24
אבל הם כיבדו את הדת?
-כן, בטח.

01:23:22:00 01:23:16:10
העם האתיופי הוא עם דתי,
כולם כאחד.

01:23:23:21 01:23:22:14
רק הנזירים היו שונים.

01:23:30:19 01:23:25:05
גם הרבנים, אבל כל שאר
העם האמין באותה הדרך.

01:23:34:04 01:23:32:09
מה עם הלימודים?
-מה?

01:23:36:02 01:23:34:09
אלו אותם לימודים?
-כן, אותו הדבר.

01:23:38:15 01:23:36:08
כולם שמרו על הדת,

01:23:42:01 01:23:38:24
את כל החגים והצומות.

01:23:48:00 01:23:42:09
הם שמרו ולא שייכו אותם
לנזירים או לרבנים.

01:23:52:23 01:23:48:21
היו לך בגדים שונים כשלמדת במנזר

01:23:57:06 01:23:53:15
או שלבשת את אותם הבגדים שהיו לך
לפני כן?

01:24:04:23 01:24:02:02
זה היה כמעט אותו הדבר, היה שוני קל.

01:24:07:16 01:24:05:04
מה היה השוני?
-בשרוולים.

01:24:12:17 01:24:08:10
השרוולים היו עשויים בעבודת יד.

01:24:16:00 01:24:12:22
הם היו לבנים?
-כן, הם לבנים.

01:24:20:05 01:24:17:09
אבל הנזירים התלבשו אחרת.

01:24:25:01 01:24:20:23
הם לבשו שכמיה צהובה.

01:24:27:07 01:24:25:12
זה היה צהוב?
-כן, צהוב.

01:24:33:07 01:24:28:09
זה מה שהנזירים לבשו.
-אז מה היה ההבדל?

01:24:36:10 01:24:34:03
מי שלבש לבן, עדיין לא היה נזיר,

01:24:39:22 01:24:36:16
עד שלבש צהוב?
-כן, היינו רק תלמידים.

01:24:45:01 01:24:40:17
רק אחרי שסיימנו את הלימודים,

01:24:50:04 01:24:45:12
לפי ההתנהלות אז,
מי שרצה להפוך לנזיר

01:24:52:18 01:24:50:14
ולהיות חלק מהמנזר,

01:24:57:05 01:24:53:15
ביקש רשות להישאר.

01:24:59:07 01:24:57:15
אז, הוא היה צריך לעבור מבחנים,

01:25:03:19 01:25:00:00
הרבה מבחנים.

01:25:08:07 01:25:04:19
רק לאחר שעבר את כולם,
הוא התקבל להיות נזיר.

01:25:11:16 01:25:08:21
אחר כך, הוא היה עובר תדרוך על דרך החיים של הנזיר ומקבל בגדי מזיר.

01:25:14:06 01:25:12:06
הוא היה מקבל בגדים?
-כן.

01:25:19:16 01:25:14:14
על מה הם נבחנו?
-בחנו את האופי,

01:25:23:15 01:25:20:24
בחנו אם הוא יהיה מסוגל להחזיק מעמד כנזיר,

01:25:29:02 01:25:24:04
או שמא הוא יתקשה ויפסיק מתישהו, ועוד הרבה מבחנים.

01:25:31:10 01:25:30:09
לא כל מי שלמד נהיה נזיר.

01:25:34:18 01:25:32:24
המבחנים היו גם על ידע?

01:25:38:12 01:25:35:05
כן, אבל ידע ניתן היה לרכוש תוך כדי.

01:25:40:17 01:25:39:05
היה אפשר לרכוש ידע,

01:25:43:20 01:25:41:02
יש שטענו שכל עוד אדם שהה שם, הוא היה משכיל עם הזמן.

01:25:48:00 01:25:44:24
למרות זאת, אדם שהגיע עם השכלה, היה לו יתרון.

01:25:52:23 01:25:48:20
הדבר העיקרי היה הפיכתם לאנשי דת,

01:25:55:20 01:25:54:11
וגם על זה נבחנו.

01:26:08:16 01:26:03:05
באיזה גיל הלכת ללמוד במנזר?

01:26:12:09 01:26:11:00
הגיל בו נכנסתי למנזר?
-כן.

01:26:18:11 01:26:16:08
בגיל 12 או 13.

01:26:20:09 01:26:18:20
בגיל 12 או 13?
-כן.

01:26:24:12 01:26:20:21
אז היית מאוד צעיר.
-כן.

01:26:26:03 01:26:24:18
איך הגעת לשם?

01:26:29:16 01:26:26:21
איך הגעת ללימודים במנזר?
מי לקח אותך?

01:26:31:19 01:26:30:00
הלכתי בעצמי.
-איך קיבלו אותך?

01:26:35:02 01:26:33:02
אבא שלי היה ידוע,
-כן,

01:26:36:16 01:26:35:14
הלכתי לבד,

01:26:40:12 01:26:37:15
ואת הלימודים היו מתחילים בשבת בערב.

01:26:43:12 01:26:41:07
הלכתי לשם בשבת בערב,

01:26:50:00 01:26:44:19
ופגשתי שני אנשים שבאו מתיגראי,

01:26:56:02 01:26:50:13
ועוד איש שהגיע מאזור אזוזו,
ממקום שנקרא הוששית.

01:26:59:10 01:26:56:08
במנזר?
-אני הייתי התלמיד הרביעי.

01:27:03:03 01:26:59:16
לא נכנסו לשם סתם ככה, היה צריך
לאכול גרגירים קשים

01:27:05:02 01:27:04:09
במשך 7 ימים.

01:27:07:03 01:27:06:07
אכלתם רק גרגירים?
-כן.

01:27:10:15 01:27:07:13
בשביל להיכנס למנזר?
-כן, בשביל להיכנס.

01:27:13:02 01:27:11:07
במשך 7 ימים אכלנו גרגירים,

01:27:16:24 01:27:14:11
שטפנו את הבגדים שלנו ואת עצמנו.

01:27:21:12 01:27:17:18
התחלנו ללמוד עוד לפני שנכנסנו למנזר.

01:27:26:05 01:27:21:17
הייתם ארבעה תלמידים?
-כן, ארבעה תלמידים חדשים ועוד שניים

01:27:27:22 01:27:27:03
שנכנסו למנזר לפנינו.

01:27:30:07 01:27:28:11
אותם שני תלמידים לימדו אותנו

01:27:33:18 01:27:31:00
את כל הכללים של מנזר.

01:27:39:14 01:27:35:05
מה היו הכללים? כמצטרפים חדשים,

01:27:41:02 01:27:39:21
אילו חוקים למדתם?

01:27:45:24 01:27:41:14
על אילו חוקים היה צריך לשמור?
ואילו איסורים היו?

01:27:50:08 01:27:46:09
מה היה מותר ומה אסור?
-כן, היו נהלים כאלו.

01:27:54:01 01:27:50:17
למשל, היה אסור לנו
להתקרב לאוכל שלהם.

01:27:59:20 01:27:55:02
טחנו את הקמח והכנו אוכל לעצמנו,

01:28:02:07 01:28:00:07
ולא נגענו באוכל שלהם.

01:28:04:18 01:28:02:12
של מי?
-של הנזירים.

01:28:08:18 01:28:04:24
למה לא נגעתם באוכל שלהם? כי היה
לכם אוכל משל עצמכם?

01:28:11:09 01:28:09:12
לא רק.

01:28:15:00 01:28:11:20
לא היינו מגישים להם
את האוכל,

01:28:17:21 01:28:16:01
הם היו עושים זאת בעצמם,

01:28:19:24 01:28:18:20
בלעדינו.

01:28:24:06 01:28:20:13
על אילו עוד חוקים הקפדתם?

01:28:26:23 01:28:24:21
היו כל מיני חוקים ששמרנו עליהם.

01:28:37:09 01:28:31:06
לא היינו עושים את הצרכים שלנו בשטח,
אלא חופרים בורות ומשתמשים בהם.

01:28:38:06 01:28:37:20
הבנתי.

01:28:41:16 01:28:38:14
כך הלכנו להתפנות.
-מה עוד?

01:28:45:03 01:28:42:15

מה עוד היה,

01:28:48:07 01:28:45:11
היה אסור לצאת מגבול שהוגדר.

01:28:50:15 01:28:49:00
זאת אומרת, המנזר היה מקום
שהיה אסור לצאת ממנו?

01:28:55:13 01:28:50:21
כן, זה היה מקום שהוגדר לנזירים,
ואחרים לא היו מגיעים לשם.

01:28:58:19 01:28:56:04
היה אסור להתפנות באזור המנזר,

01:29:01:13 01:28:59:11
היה אסור לבלות,

01:29:04:08 01:29:02:03
וגם היה אסור לעבור את התחום שהוגדר.

01:29:09:03 01:29:05:07
אם היינו עוברים אותו,
היינו נשלחים להיטהר.

01:29:11:06 01:29:09:20
היינו צריכים לשטוף את עצמנו ולחזור.

01:29:15:00 01:29:11:14
את כל החוקים למדנו בעמידה, בלילות,

01:29:18:07 01:29:15:18
וכשסיימנו ללמוד את כל הכללים,

01:29:21:16 01:29:18:18
הנזירים הלכו לישון, וכך גם אנחנו.

01:29:25:05 01:29:22:18
ואז הנזירים היו קמים מוקדם בבוקר,

01:29:27:13 01:29:25:16
עם קריאת התרנגול,

01:29:30:19 01:29:28:11
ומתחילים להתפלל.

01:29:37:04 01:29:31:09
אבוי לתלמיד שלא קם לתפילה.
-מה היה קורה לו?

01:29:41:14 01:29:37:17
התלמידים היו חייבים להצטרף
לנזירים בזמן התפילות.

01:29:43:02 01:29:41:21
הבנתי.
-התפללנו יחד.

01:29:47:09 01:29:43:10
ואם מישהו לא קם?
-אוי ואבוי, אם מישהו לא קם?

01:29:49:07 01:29:48:00
מה היו עושים למי שלא קם?

01:29:52:05 01:29:49:22
הוא היה נענש.
-מה היה העונש?

01:29:54:12 01:29:52:19
היו נותנים לו עונש.

01:29:58:19 01:29:55:04
אילו עונשים היו?
-היו כל מיני עונשים.

01:30:01:04 01:29:59:13
הענישו גם באמצעות מכות?

01:30:02:24 01:30:01:15
הם לא היו מכים.
-לא הכו?

01:30:05:16 01:30:03:05
רק אם זה היה חוזר על עצמו.

01:30:09:18 01:30:06:14
התלמיד היה מקבל אזהרות פעם-פעמיים,

01:30:12:06 01:30:10:05
ואם זה היה המשיך,
הוא קיבל מכות.

01:30:13:23 01:30:12:11
הבנתי.
-היו גם מכות.

01:30:18:24 01:30:14:03
ולמחרת היו נותנים לו לקרוא

בספר כל היום,

01:30:21:05 01:30:19:21

גם זה היה אחד העונשים,

01:30:24:12 01:30:22:00

ומי שנענש לא היה יכול לבלות
עם שאר התלמידים.

01:30:30:04 01:30:24:21

כל מי שרצה להיות רב הגיע לשם

01:30:33:18 01:30:30:21

ולמד, או שרק נבחרים היו מגיעים?
-כולם היו יכולים לבוא.

01:30:39:07 01:30:34:06

איך התקבלת?

-כל מי שרצה ללמוד,

01:30:45:11 01:30:39:20

גם מביתא ישראל הלכו

ללמוד אצל נזירים,

01:30:49:01 01:30:45:20

אך בודדים היו הופכים לרבנים,

01:30:53:21 01:30:49:17

השאר היו פורשים בסוף הלימודים

01:30:59:07 01:30:55:10

והולכים כל אחד לעיסוקיו.

01:31:01:17 01:31:00:09

היו הרבה שלבים

01:31:06:02 01:31:02:10

ומעטים הצליחו לעבור אותם.

-להיות רב?

01:31:09:22 01:31:06:11

זאת אומרת, בשביל להגיע לרמה של רב?

-כן, עד שנהיים רבנים.

01:31:11:01 01:31:10:08

הבנתי.

01:31:16:19 01:31:11:09

איך שמרתם על כשרות?

-למה הכוונה בכשרות?

01:31:18:08 01:31:17:07
שמירה על כשרות האוכל?

01:31:21:09 01:31:18:22
או הבשר?

01:31:25:19 01:31:21:18
הבשר, החלב ושאר האוכל,
איך שמרתם על כשרותם?

01:31:33:17 01:31:28:15
שמרנו רק על כשרות הבשר.

01:31:39:08 01:31:34:24
היה צריך לנקות אותו היטב, ולא
לבשל אותו סתם ככה.

01:31:44:06 01:31:40:03
הקפדנו לנקות ביסודיות, ורק אז לבשל אותו.

01:31:48:01 01:31:44:15
לא היו כשרויות אחרות עליהן שמרנו.

01:31:53:13 01:31:50:00
הייתם שוחטים במנזר או שהייתם
מביאים בשר מבחוץ?

01:31:54:11 01:31:53:18
היינו שוחטים במנזר.

01:31:58:16 01:31:54:17
הנזירים היו שוחטים

01:32:03:18 01:32:00:13
ולוקחים את החלק שלהם למנזר,

01:32:08:04 01:32:04:04
והאזורים היו לוקחים את חלקם.

01:32:14:14 01:32:10:11
הקרובים היו יכולים לבקר אתכם
בתוך המנזר?

01:32:17:08 01:32:14:19
כן, היינו נפגשים מבעד לגדר.

01:32:20:10 01:32:17:22
המשפחה שלך הגיע לבקר אותך?
כן, הם היו מגיעים.

01:32:22:02 01:32:20:17
כל כמה זמן הם היו באים?

01:32:25:23 01:32:22:11
הם באו בכל שבוע או בכל שבועיים?
-איך שהסתדר להם, שבוע או שבועיים.

01:32:27:23 01:32:26:13
הם היו באים לבקר,
-כן, הם באו לבקר אותי.

01:32:32:24 01:32:28:09
היית יוצא לפגוש אותם?
-נפגשנו בגדר

01:32:35:04 01:32:33:20
ולא היה מגע.

01:32:42:08 01:32:36:14
לא נישקת את בני המשפחה שלך?
-לא, המגע היה אסור.

01:32:44:16 01:32:43:03
ואם נוצר מגע,

01:32:50:12 01:32:45:03
הייתי צריך ללכת לנהר, להיטהר במשך
כל היום, ורק אז לחזור למנזר, בערב.

01:33:08:00 01:33:04:15
היית יוצא לפעמים מהמנזר לביתך?

01:33:11:06 01:33:08:12
בחגים או באירועים, ביקרת בבית ההורים?

01:33:13:05 01:33:11:09
ביקרתי בבית הורי.

01:33:17:02 01:33:13:14
יכולת לצאת?
-לאחר קבלת רשות, יכולתי ללכת.

01:33:21:01 01:33:17:12
הם היו מאשרים לי והייתי יוצא,
אבל לא הייתי נוגע באוכל שם,

01:33:23:08 01:33:22:01
לא מכניס כלום לפי.

01:33:28:12 01:33:24:07
הייתי מבלה את כל היום עם הסבים,
ההורים והאחים, עם כל המשפחה.

01:33:30:20 01:33:28:22
וחוזר למנזר.

01:33:35:18 01:33:31:03
קודם לכן, הייתי הולך לנהר לרחוץ את עצמי
ואת הבגדים שלי, ונכנס למנזר בערב.

01:33:39:06 01:33:36:09
באותו היום לא היית אוכל או שותה?
-לא.

01:33:41:12 01:33:39:12
אפילו לא מים?
-לא שתיתי.

01:33:43:17 01:33:41:23
ולא היה גם מגע?
-לא היה.

01:33:45:04 01:33:44:15
לא היה מגע.

01:33:56:13 01:33:49:24
במנזר למדו רק יהודים או שגם נוצרים?

01:34:00:10 01:33:57:01
אני מתכוונת בתוך המנזר.
-לא.

01:34:03:10 01:34:00:20
רק יהודים.
-רק יהודים?

01:34:05:03 01:34:03:20
אחרים לא התקרבו לשם,

01:34:11:03 01:34:06:05
אפשר להגיד שזו הייתה ישיבה של ביתא ישראל.
-כן.

01:34:12:19 01:34:11:16
זו הייתה ישיבה.

01:34:25:18 01:34:18:12
באיזה גיל הפכת להיות רב?

01:34:29:09 01:34:26:18
הגענו לזה.
-כן.

01:34:35:09 01:34:31:09
בגיל עשרים, כשבגיל שבע-עשרה התחתנתי.

01:34:42:10 01:34:36:00
סיימת את הלימודים אצל הנזיר
במנזר, חזרת לעסוק בחקלאות

01:34:44:13 01:34:42:19
ואז התחתנת,
-כן.

01:34:49:20 01:34:45:03
אחרי העיסוק שלי בחקלאות,
בגיל עשרים, התחתנתי.

01:34:55:09 01:34:51:18
אשתי הייתה נערה בת שתיים-עשרה.

01:34:59:14 01:34:57:17
לקחתי אותה תחת הבטחה,
וחיינו יחד מעל שנתיים.

01:35:02:16 01:35:00:07
מה זה אומר?
-זה אומר

01:35:09:02 01:35:03:16
שהבטחתי שלא אעשה איתה
כלום במשך שנתיים,

01:35:11:00 01:35:09:22
כי היא הייתה עוד ילדה.

01:35:15:11 01:35:12:01
כשהגעתי לגיל עשרים

01:35:17:15 01:35:16:03
והיא כבר הייתה בת חמש-עשר,

01:35:19:14 01:35:18:02
הבאנו את ילדנו הראשון.

01:35:23:24 01:35:21:02
וזה בשל היותך רב?
-כן.

01:35:30:08 01:35:24:22
למדת להיות רב מילדותך,
וידעת שתהיה רב.

01:35:33:11 01:35:30:16
הותר לך להתחתן?

01:35:37:06 01:35:34:09
אם לא היינו מתחתנים, היינו נהיים נדירים.

01:35:41:17 01:35:38:06
לרב היה מותר להתחתן, כמו כולם.
-הבנתי.

01:35:49:11 01:35:43:08
וכשהייתי בן עשרים

01:35:52:02 01:35:50:15
נולד הבן הבכור שלי.

01:35:56:00 01:35:53:13
באותו הזמן גם נבחרתי לכהן.

01:36:00:19 01:35:57:04
לכהן?
-להיות רב.

01:36:09:24 01:36:05:05
תרים את זה שנוכל לראות.
-טוב.

01:36:11:15 01:36:10:07
האדם הזה

01:36:16:21 01:36:12:22
היה מכהן כרב במקומות שלא היו בהם
רבנים, למרות שהוא פרש.

01:36:19:01 01:36:18:02
מקומות ללא רבנים?

01:36:22:04 01:36:19:12
במקומות כאלה הוא התנדב.
-ואז?

01:36:24:07 01:36:22:21
ואז הוא נפטר.

01:36:27:08 01:36:25:16
כשהוא נפטר

01:36:32:15 01:36:28:13
באו לאזכרה שלו אנשים מהמדבר ומההרים,

01:36:36:22 01:36:33:20
באו אנשים מכל מקום,

01:36:42:00 01:36:39:04
אבל לפני כן הלכתי לנזירים,

01:36:45:02 01:36:42:18
ושרפתי את חטאיי.

01:36:48:16 01:36:45:16
מה זה אומר?
-עשיתי כפרה על חטאים.

01:36:51:16 01:36:49:15
היה נהוג להביא עז או כבש

01:36:55:16 01:36:52:09
או עגל, לשחוט ולשרוף אותו.

01:36:58:17 01:36:56:07
שרפו אותו שלם?
-כן, שלם.

01:37:00:03 01:36:59:01
לא אכלתם אותו?
-לא אכלנו.

01:37:02:05 01:37:00:12
ואז?
-אחרי שזה נשרף,

01:37:10:15 01:37:03:13
שטפתי את עצמי ואת בגדיי, וחזרתי.

01:37:15:13 01:37:11:17
ואז, הנזירים בירכו ומינו אותי.

01:37:17:01 01:37:16:03
אחרי זה,

01:37:20:16 01:37:17:16
אחרי שהאיש נפטר,

01:37:24:14 01:37:21:00
הרבנים שכיהנו על האנשים
הלא משכילים,

01:37:27:10 01:37:25:09
אמרו לי שיעניקו לי את הכהונה

01:37:32:22 01:37:28:14
באזכרה של האיש, בה יהיו
אנשים מכל אזור.

01:37:36:23 01:37:33:15
נשלחה הודעה לאבי על שאמונה
ואחגוג באותו היום.

01:37:40:06 01:37:37:14
הרב שנפטר גר במרחק
הליכה של יום מביתנו.

01:37:44:07 01:37:40:23
שליח הגיע, מינו אותי וחגגנו.

01:37:48:05 01:37:44:22
הייתה גם אזכרה לאותו רב,

01:37:51:08 01:37:48:19
אז בלילה

01:37:54:21 01:37:52:16
התפללו לזכרו.

01:37:57:22 01:37:55:11
למחרת, הביאו פר

01:38:01:03 01:37:58:11
עבור המינוי לכהונה.

01:38:05:20 01:38:02:12
אחרי הבאת השור,

01:38:11:17 01:38:10:09
אמרו לי לבצע את השחיטה.

01:38:15:24 01:38:13:08
חלק טענו שאני עדיין צעיר
בשביל זה

01:38:19:20 01:38:18:01
ושאי אפשר.

01:38:24:12 01:38:20:07
אחרי התייעצויות רבות, ויתרו על זה
באותו היום.

01:38:30:22 01:38:25:20
הרב ברקו, שגר היום בלוד וכיום
הוא חולה ומרותק למיטה,

01:38:36:09 01:38:32:00
היה כבר עם ותק של שלוש שנים,
-כן?

01:38:39:01 01:38:36:22
והוא שחט לבסוף.

01:38:41:20 01:38:39:15
כנהוג, מרחתי את האוזן,

01:38:45:14 01:38:42:06
את האגודל ואת הבוהן.

01:38:48:01 01:38:45:20
עם מה נמרחת?
-עם הדם של הפר השחוט.

01:38:51:13 01:38:48:20
את האוזן והאגודל?
-כן, את האוזן,

01:38:53:09 01:38:51:19
האגודל והבוהן הימנית.

01:38:55:13 01:38:53:13
את כל הצד הימני, כולל הבוהן.
-כן.

01:39:00:02 01:38:55:19
מה היתה המשמעות של זה?
-זה ציווי מהתורה.

01:39:04:01 01:39:01:00
איך זה נקרא באמהרית, או בגעז?

01:39:05:06 01:39:04:10
בגעז?
-כן.

01:39:08:09 01:39:05:11
מה כתוב בתורה?
-מה שכתוב בתורה

01:39:13:17 01:39:09:00
זה שהיה צריך למרוח את אהרון

01:39:17:02 01:39:15:04
ואת הילדים שלו,

01:39:23:02 01:39:17:23
למרוח את האגודל הימני, את האוזן

01:39:27:23 01:39:23:16
וגם את הבוהן שברגל.

01:39:35:06 01:39:29:20
עשיתי כהלכה ונמרחת,
ואחר כך חגגנו ושמחנו.

01:39:39:23 01:39:36:01
המון אנשים התאספו מכל האזורים

01:39:42:23 01:39:40:10
עד שבית הכנסת לא יכול להכיל את כולם,

01:39:48:03 01:39:43:14
ומדובר על בית כנסת גדול ורחב.
המקום לא הספיק.

01:39:50:22 01:39:49:01
אנשים נאלצו לצפות מבעד לחלונות.

01:39:53:12 01:39:51:18
ככה התמנית.

01:39:56:03 01:39:54:15
אחרי זה,

01:40:05:12 01:39:59:14
באירועים ובחגים, התחלתי לשחוט.

01:40:10:01 01:40:05:20
תכף נמשיך לדבר על העבודה שלך.
תהליך הכהונה,

01:40:15:13 01:40:10:14
איך התבצעה השחיטה של הפר?

01:40:24:03 01:40:16:08
תהליך המינוי לקוח מהתורה.
-בין האנשים שצפו, היו גם רבנים?

01:40:30:10 01:40:24:15
איך זה התנהל?
-היו מלא רבנים

01:40:32:02 01:40:30:18
וקהל גדול של צופים,

01:40:36:24 01:40:32:19
נשים וגברים קראו "קולולו",

01:40:40:01 01:40:38:06
כל זה היה.

01:40:43:02 01:40:40:13
היו גם תפילות?
-בטח.

01:40:46:03 01:40:43:09
התפללתם יחד עם הרבנים?
כן, בקריאות של השם שלי,

01:40:50:09 01:40:46:16
עם הרבה תופים ופעמונים.

01:40:53:24 01:40:50:20
ככה זה היה.
-כשהתמנית

01:40:58:10 01:40:54:09
מרחת על עצמך דם,

01:41:03:06 01:40:58:20
או שלבשת לבוש מסוים?
-עטיתי שכמייה על ראשי.

01:41:05:23 01:41:03:16
ברגע שהתמנית?
כן, באותו הזמן.

01:41:11:19 01:41:06:11
ברהן ברוך הרב הגדול הניח עליי אותה.
-העניק לך את השכמייה.

01:41:14:19 01:41:12:01
ממה היה עשוי הבד?
-מכותנה.

01:41:18:00 01:41:15:03
זה יוצר מצמר גפן?
כן.

01:41:21:10 01:41:19:06
מצמר גפן.

-הבנתי.

01:41:24:08 01:41:21:17
הרבנים הביאו את השכמייה
או שאתה קנית אותה?

01:41:28:16 01:41:24:23
אבא שלי קנה אותה.
-אה, הבנתי.

01:41:31:02 01:41:29:02
באותו הרגע הנחת את זה על הראש?
-כן.

01:41:35:22 01:41:31:08
ומה עוד, מה היה בהמשך?
-מאז אני הרב אמהיי.

01:41:37:13 01:41:36:13
ככה נקראת?
-כן.

01:41:40:14 01:41:38:02
באותו הזמן, כולם ידעו על היותך רב?

01:41:42:20 01:41:40:23
כן, בכל מקום.

01:41:45:17 01:41:43:16
הרבה אנשים היו עדים למינוי שלי.

01:41:48:23 01:41:45:24
מה הרגשת באותו הזמן?
-באותו הזמן,

01:41:52:16 01:41:51:16
שמחה,

01:41:57:05 01:41:53:13
והייתי צעיר גם השפיע הרבה.

01:41:59:14 01:41:57:24
בסך הכל הייתי שמח.
-הבנתי.

01:42:04:15 01:42:00:22
בגיל עשרים הגעת לדרגה גבוהה.

01:42:07:09 01:42:04:21
כן, בגיל עשרים.

-וזה תפקיד מכובד להיות רב,

01:42:11:14 01:42:07:14

זו באמת דרגה גבוהה.
-כן, רק אני התמניתי בגיל הזה.

01:42:15:00 01:42:11:22

בדרך כלל מתמנים אחרי
שמתבגרים, אבל אני,

01:42:18:08 01:42:15:15

היה לנו בית כנסת גדול,

01:42:20:23 01:42:18:17

ואבא שלי דאג שתמיד יהיו תפילות.

01:42:23:16 01:42:21:10

היה צריך לבוא רב ממקום אחר
בשביל לנהל את התפילות.

01:42:27:03 01:42:24:14

זה סיפור ארוך

01:42:30:20 01:42:28:05

על איך שבית הכנסת נבנה,

01:42:35:22 01:42:31:09

כי לפני כן הלכנו להתפלל בגל-אבבה.
אחרי שכל זה עבר,

01:42:39:09 01:42:36:05

זה סיפור ארוך. אבל אחר כך,

01:42:42:10 01:42:39:19

כשבית כנסת נבנה אצלנו,
היה חסר מי שישמש כרב.

01:42:48:07 01:42:43:07

הרב ברקו, שסיפרתי עליו קודם,
היה מגיע ומנהל את התפילות,

01:42:51:18 01:42:48:18

עד שאני התמניתי,

01:42:55:05 01:42:52:19

ואז אני התחלתי לנהל את התפילות.

01:43:00:18 01:42:55:17

הספקתי להיות רב גם במקומות אחרים.

01:43:01:17 01:43:01:02
הבנתי.

01:43:03:20 01:43:02:06
הלכתי להתפלל במקומות אחרים.

01:43:07:11 01:43:04:18
ככה התמניתי באותו הזמן.

01:43:14:06 01:43:12:02
אחרי שנהיית רב,

01:43:22:07 01:43:14:23
אחרי שהתמנית, באילו
עוד עיסוקים עסקת?

01:43:30:18 01:43:23:07
בעיסוקים של רב, קראו לי
לברך בכל מקום,

01:43:34:13 01:43:31:10
וחוץ מזה עסקתי בחקלאות.
-הבנתי.

01:43:35:09 01:43:34:20
כן, חקלאות.

01:43:42:21 01:43:35:20
כשהיו קוראים לך לברך ולתת שירותי דת,

01:43:48:13 01:43:43:06
למשל שחיטה, היו משלמים לך?

01:43:52:17 01:43:50:05
עבור ברכה על שחיטה

01:43:56:16 01:43:53:13
היו נותנים לי ביר אחד.
-הבנתי.

01:44:02:06 01:43:57:20
ולפעמים זה אפילו לא היה ביר.

01:44:04:21 01:44:03:02
האנשים עניים,

01:44:09:00 01:44:06:02
הרי גם לרב לא היה סיוע,

01:44:12:15 01:44:09:18

אז שני עניים היו נפגשים
ומסתדרים ביניהם.

01:44:17:24 01:44:15:24
חוץ מזה,

01:44:21:22 01:44:19:02
בנוגע למנהגים בכפר

01:44:27:01 01:44:22:08
או מבחינת הדת, איזה
שירות נתת בתור רב?

01:44:29:14 01:44:27:21
תן דוגמא,

01:44:34:03 01:44:31:14
בנוסף לשחיטה.
-כן.

01:44:36:17 01:44:34:22
אילו עוד שירותים?
-עוד?

01:44:40:10 01:44:37:00
היו מזמינים אותי לחתן זוגות.

01:44:41:06 01:44:40:23
כן.

01:44:44:23 01:44:41:14
ידעת לעשות את כל זה בתור רב,
-כן.

01:44:49:22 01:44:45:03
ידעת איך לשחוט ואיך לחתן?
-כן, ידעתי הכל.

01:44:52:02 01:44:50:07
וכשנולד תינוק?

01:44:55:04 01:44:52:10
כשנולד תינוק, אם זה היה זכר,

01:44:58:05 01:44:55:11
ביום הארבעים התינוק היה נכנס לבית,

01:45:00:19 01:44:58:13
לאחר שעבר ברית מילה ביום השמיני.

01:45:04:05 01:45:01:05
ביום ה-40 ללידתו,

01:45:11:20 01:45:07:06
שהתקיימה בבית נפרד שם היולדת
נמצאה לבדה,

01:45:13:17 01:45:12:02
היא הייתה נכנסת חזרה לביתה.
-הבנתי.

01:45:15:20 01:45:14:01
עד 40 יום?
-עד 40 יום.

01:45:20:20 01:45:16:06
מוסיפים לבן "אטיל"? מה זה?
-אחד.

01:45:23:08 01:45:21:08
אם אישה אחת ילדה בן,

01:45:26:06 01:45:24:19
ביום ה-8 הוא היה עובר ברית.

01:45:31:04 01:45:28:09
ככתוב, אחרי זה תשב 33 ימים.

01:45:33:01 01:45:31:15
אם תעשי חישוב, כמה יצא לך?

01:45:36:00 01:45:33:14
ארבעים ואחת.
-כן, בדיוק.

01:45:37:11 01:45:36:07
קודם שמונה ימים,

01:45:39:14 01:45:37:24
ואחר כך עוד 33 ימים.

01:45:42:01 01:45:40:08
ביחד זה 41 ימים.

01:45:45:02 01:45:42:08
וביום הזה, היולדת הייתה חוזרת לביתה,

01:45:51:03 01:45:45:21
ולפני כן הייתי מברך
ושוחט קורבן.

01:45:55:04 01:45:51:19
רק אז היולדת נכנסה לביתה.
-זה נקרא אטיל?

01:45:57:09 01:45:55:12
זה מה שנקרא אטיל.

01:46:00:09 01:45:57:15
ביום ה-41 היולדת נכנסה לביתה.
-כן.

01:46:03:24 01:46:00:13
לפי המנהג, איזה טקס
היו עורכים לכבודה?

01:46:05:21 01:46:05:02
עבור היולדת?
-כן.

01:46:08:06 01:46:06:04
היו מבשלים עבורה את הקורבן,

01:46:11:20 01:46:08:17
מכינים את האוכל,

01:46:15:14 01:46:12:03
ואחרי שהכל מוכן, מזמינים
את השכנים.

01:46:19:20 01:46:16:05
היולדת הייתה קוטפת ארבעים ענפים.

01:46:21:05 01:46:20:16
היולדת.

01:46:22:21 01:46:21:15
בעצמה?
-כן.

01:46:26:20 01:46:23:15
ענפים בגודל הזרוע.
-ואז?

01:46:29:01 01:46:27:09
היא הייתה מביאה את הענפים,

01:46:34:13 01:46:29:12
ואז מוסרת את התינוק

01:46:37:06 01:46:35:06
לאביו או למישהו אחר.

01:46:42:22 01:46:38:00
לאחר מכן, היא הייתה נשכבת על הבטן,

01:46:45:17 01:46:43:03
ממש ככה היית נשכבת.
-על הרצפה?

01:46:48:07 01:46:45:23
כן, על הרצפה.
-בפני מי?

01:46:52:06 01:46:49:16
רק בפני הרב?
-בפני כולם, כולל את הרב.

01:46:54:11 01:46:52:18
בפני כולם.
-ואז?

01:46:59:16 01:46:54:23
הרב היה מברך על הקורבן,

01:47:05:01 01:47:01:03
כשהיה מסיים, הוא היה מרים את הענפים,

01:47:07:00 01:47:06:02
מניח אותם על הראש של היולדת,

01:47:09:11 01:47:08:14
בגב העליון,

01:47:12:04 01:47:10:02
בגב התחתון,

01:47:15:16 01:47:12:14
על הראש שלה ועל הגב העליון,
-כן.

01:47:18:17 01:47:15:23
על הגב התחתון,
-גם למטה ברגל.

01:47:22:06 01:47:19:00
על הרגל שלה?
-כן, ואז זורק את הענפים.

01:47:24:22 01:47:22:16

כמה פעמים הרב היה מכה את היולדת?

01:47:27:08 01:47:25:05
הוא לא היה מכה אותה.
-לא מכה?

01:47:29:20 01:47:28:14
הוא רק היה מניח.

01:47:34:01 01:47:30:23
בצורה הזו.
-ארבעים פעמים?

01:47:38:21 01:47:34:10
ארבעים, כמספר הענפים, כשכל
ענף מונח פעם אחת.

01:47:42:24 01:47:39:07
הוא היה מניח את הענפים על הראש, על
הגב העליון גב ותחתון ועל הרגליים,

01:47:46:18 01:47:43:06
עם העלים שבקצוות הענפים.

01:47:49:04 01:47:47:09
לבסוף, הרב היה זורק את הענפים אחורנית.

01:47:50:11 01:47:49:20
הבנתי.

01:47:52:19 01:47:50:18
למה היו עושים את זה?

01:47:55:23 01:47:53:23
מחשש שב- 40 ימים האחרונים

01:47:59:07 01:47:56:17
היולדת נגעה בטעות במשהו.

01:48:04:17 01:47:59:14
אז היא הייתה מבקשת להרחיק את
חטאיה בטקס הזה,

01:48:06:21 01:48:05:16
זו המשמעות.

01:48:11:15 01:48:07:06
אם זה בזמן שחיטה או בחתונה,
-כן?

01:48:14:13 01:48:12:06
או כשנולד תינוק, באירועים אלו,

01:48:19:08 01:48:14:21
נתת שירות לאנשי הכפר?
-כן, בטח.

01:48:24:10 01:48:20:11
כולל כפרים רחוקים.
-הלכת גם למקומות רחוקים?

01:48:26:10 01:48:24:20
הייתי הולך יום שלם.

01:48:30:02 01:48:27:12
קראו לך לבוא?
-כן.

01:48:32:03 01:48:30:15
באו וקראו לך?
-כן.

01:48:35:20 01:48:32:13
הם היו שולחים מכתב או שבאים לקרוא לי.
-הבנתי.

01:48:38:15 01:48:36:07
והייתי מגיע, נותן את השירות וחוזר.

01:48:44:03 01:48:39:22
היו עוד רבנים באזור שלך?
-כן, היו.

01:48:45:08 01:48:44:09
היו?
-היו.

01:48:48:09 01:48:45:19
היו רבנים גדולים כמו הרב ברהן ברוך

01:48:51:05 01:48:48:24
והרב צגה הון ברוך.

01:48:54:17 01:48:51:23
באותו האזור?
-כן. הרב דוד יעקב...

01:48:57:05 01:48:55:10
הם היו באותו האזור.

01:48:59:24 01:48:58:08
היו הרבה רבנים.

01:49:06:19 01:49:02:10
המקום שהתפללתם בו,
-כן?

01:49:10:04 01:49:08:04
איפה הוא הוקם בכפר?

01:49:11:21 01:49:10:22
כפי שציינת קודם,

01:49:15:24 01:49:12:15
זה היה ליד הבית שלי.

01:49:21:09 01:49:16:08
כמה בתי כנסת היו שם?
-היה רק אחד,

01:49:24:11 01:49:22:04
אבל מאוחר יותר,

01:49:29:05 01:49:25:12
אחרי שהתחתנתי,

01:49:34:15 01:49:30:09
כשכיהנתי כרב והסתובבתי בין מקומות
במסגרת עבודתי,

01:49:37:21 01:49:35:08
בכפר שחיינו,

01:49:41:01 01:49:38:21
הנוצרים התחילו להטריד אותנו.

01:49:45:09 01:49:42:05
הם אף חשבו להרוג אותנו אך

01:49:50:11 01:49:47:03
תודה לאל, לא נפלנו בידיהם,

01:49:54:09 01:49:51:06
ועזבנו את גנה.

01:49:58:02 01:49:56:08
עברנו לגור בסרמלה שליד אמבובר.

01:50:01:18 01:49:59:13
עברתם לשם?

-כן, עברנו.

01:50:02:11 01:50:01:23

למה?

01:50:08:22 01:50:04:09

דאגנו לנפשנו, היו רוצחים שם אנשים
על ימין ועל שמאל.

01:50:13:07 01:50:09:04

בן דודה שלי שגר באזור

01:50:16:07 01:50:13:20

נהרג שם.

-מי הרג אותו?

01:50:18:16 01:50:16:21

הנוצרים שטענו שהוא אכל אותם,

01:50:22:02 01:50:20:00

שהוא בודה, קניבל.

01:50:26:19 01:50:23:02

זה היה משהו חדש או שזה היה קיים כבר?
-לא,

01:50:29:24 01:50:28:06

זה היה קיים הרבה זמן.

-הרבה זמן?

01:50:34:07 01:50:30:06

אז זה הלך והחמיר?

-כן, זה החמיר עם הזמן

01:50:37:10 01:50:35:12

עד לנקודה שעזבנו.

01:50:41:09 01:50:37:19

הסיבה העיקרית הייתה הדת?

01:50:48:10 01:50:42:20

מה הייתה הסיבה לאיבה של הנוצרים השכנים כלפיכם?
-הם טענו שאנחנו קניבלים.

01:50:51:21 01:50:49:24

"אכלו את בני", "אכלו את אשתי",

01:50:55:08 01:50:53:05

הם טענו.

01:50:57:08 01:50:55:14
איך אדם יכול לאכול אדם!?

01:51:02:16 01:50:59:10
זו הייתה עילה לרצח כל מי
שנחשד מבחינתם.

01:51:05:22 01:51:03:05
הרבה אנשים שאני מכיר נהרגו.

01:51:07:23 01:51:06:05
בכפר?
-כן.

01:51:09:10 01:51:08:18
נהרגו שם הרבה.

01:51:15:08 01:51:10:00
לאחת מהם קראו אהת אלם תקויה,
אחותו של הרב אדנה.

01:51:16:22 01:51:16:08
או-קיי.

01:51:19:14 01:51:17:12
את מכירה את הרב אדנה?
-כן.

01:51:21:04 01:51:20:01
אז זו אחותו.

01:51:24:17 01:51:22:05
היא הכלה של אחיין של סבתא שלי.

01:51:28:22 01:51:26:04
היא התחתנה עם לקאו מהרי.

01:51:33:09 01:51:30:20
היא הייתה בהריון וגם נשאה
תינוק על גבה.

01:51:38:22 01:51:34:09
כשרצו להרוג מישהו שהעלילו
עליו שאכל בן אדם,

01:51:41:06 01:51:39:13
הנאשמים ברחו בריצה,

01:51:46:12 01:51:42:04
ואז זרקו לעברה רימון

שהתפוצץ והרג אותה.

01:51:52:01 01:51:47:10

באמצעות מה הרגו אותה?
-באמצעות רימון.

01:51:52:24 01:51:52:05

זרקו עליה רימון?

01:51:56:21 01:51:53:07

מה?
-זרקו עליה רימון?

01:52:00:17 01:51:57:11

זרקו עליה רימון והיא מתה במקום.

01:52:01:22 01:52:01:04

עם רימון.

01:52:05:23 01:52:02:12

יחד עם ילדיה?
-כן.

01:52:11:01 01:52:08:18

ואז המשפחה שלה עזבה.

01:52:15:00 01:52:11:18

לאחר המקרה שלה,
ארע עוד מקרה בסקלט,

01:52:18:07 01:52:15:10

שם נהרגה מישהי בשם אברש.

01:52:24:09 01:52:19:01

אחר כך, נהרג גם אחיין של אבא שלי.

01:52:26:19 01:52:25:02

הם הרגו גם אותו.

01:52:29:24 01:52:28:05

ואני יכול להמשיך ולספור.

01:52:35:21 01:52:30:24

לקראת העלייה זה הלך והחמיר,
נהרגו הרבה אנשים.

01:52:40:24 01:52:37:16

חיינו חיי סבל.

01:52:46:08 01:52:42:24

איך הגענו לזה?

01:52:48:10 01:52:46:21

בגלל בית כנסת.
-נכון.

01:52:53:06 01:52:49:00

אחרי שעזבנו והתיישבנו בסרמלה,

01:52:57:01 01:52:53:17

שם היו בתי כנסת, כמו גם באמבובר,

01:53:04:15 01:52:57:22

התפללנו וטיפחנו את בית הכנסת,
-לפני שעזבתם את הכפר

01:53:08:00 01:53:04:23

היה שם בית כנסת שאביך בנה

01:53:11:09 01:53:08:14

בעצמו,
-כן.

01:53:14:00 01:53:11:13

זה שירת את כל הכפר,
-כן,

01:53:19:01 01:53:14:09

כשהחלו המריבות עם
השכנים הנוצרים,

01:53:22:14 01:53:20:08

מה עשיתם עם בית הכנסת?

01:53:28:20 01:53:23:03

דרשו ממני להפוך אותו לבית
ולחיות שם, או להרוס אותו.

01:53:30:07 01:53:29:05

התלוננו עליי.

01:53:33:13 01:53:30:12

אבל למה, האדמה לא הייתה שלהם?
-האדמה הייתה שלהם.

01:53:38:07 01:53:35:20

לא הייתה לנו אדמה בבעלותנו.

01:53:40:17 01:53:38:21

אנחנו נחשבנו למהגרים.

-הבנות.

01:53:44:04 01:53:41:12
אחרי שהתלוננו עליי,

01:53:48:06 01:53:44:16
אמרתי להם שבניתי בית
כדי להתפלל לקב"ה,

01:53:51:10 01:53:49:03
ושלא אהרוס את בית הכנסת שבניתי.

01:53:54:01 01:53:51:18
"אם אתם רוצים תהרסו בעצמכם",
אמרתי.

01:53:56:02 01:53:54:14
הוחלט שבית הכנסת לא ייהרס.

01:53:59:04 01:53:56:23
לאחר שהשופט קבע את זה,

01:54:03:16 01:53:59:16
הם אמרו שאני לא צריך להרוס
את בית הכנסת,

01:54:07:22 01:54:05:07
אך איימו עליי, "אנחנו
נראה לך מה זה".

01:54:12:19 01:54:08:23
הם כינסו אספה, התייעצו

01:54:16:12 01:54:13:12
והחליטו שיגיעו עם כלים ויתחילו להרוס.

01:54:19:17 01:54:17:19
הם החליטו "נהרוס את הבסיס".

01:54:24:00 01:54:20:14
ואז אישה אחת הוסיפה,
"כשאתם תהרסו את הסביב,

01:54:28:09 01:54:24:10
אני אביא נשים וחמורים
עם מים, ונשפוך שם.

01:54:29:21 01:54:29:00
ככה זה ייהרס לחלוטין".

01:54:35:07 01:54:31:19
כשזה הוחלט, התחיל לרדת גשם,

01:54:39:11 01:54:36:20
ואותם אנשים נכנסו לבתים שננטשו.

01:54:43:16 01:54:40:20
האישה הגיעה לבית שעדיין לא ננטש,

01:54:48:01 01:54:45:17
ואז ברק הכה את שאר האנשים.

01:54:54:02 01:54:51:02
הכה בהם.
-באלה שרצו להרוס?

01:54:57:18 01:54:54:09
באלה שהתייעצו באסיפה.
-ואז?

01:55:01:00 01:54:59:13
אחרי שהברק הכה בהם,

01:55:06:13 01:55:01:22
היה בלגן. את חלקם קברו באדמה
ואת חלקם סחבו משם,

01:55:12:06 01:55:08:00
והאישה שהצליחה לחמוק מהברק,

01:55:15:12 01:55:13:09
קמה והלכה לביתה.

01:55:18:05 01:55:15:24
הבית שלה מוקם על גבעה.

01:55:20:22 01:55:18:16
האזור שלנו היה מאוד סלעי.

01:55:24:09 01:55:21:09
בעלייה לביתה, היא החליקה
ושברה את היד.

01:55:28:15 01:55:25:15
גם היא קיבלה את העונש שלה.

01:55:31:08 01:55:30:07
ככה היה.

01:55:36:17 01:55:32:09

אחרי שזה קרה היה בלגן גדול,

01:55:38:12 01:55:37:16
ואנשים אמרו,

01:55:42:09 01:55:40:09
"יהודים הם כמו קופים,

01:55:46:17 01:55:42:22
אם נירה במישהו כולם
יעזבו בלי בעיות".

01:55:48:08 01:55:47:09
כך הם טענו.

01:55:54:11 01:55:49:08
המתינו לנו יומיים בדרך
חזרה משדות החקלאות.

01:55:59:14 01:55:56:04
היה מאוחר בערב, לא ראינו כלום
ובכל זאת המשכנו בדרך.

01:56:01:07 01:56:00:07
במשך יומיים.

01:56:03:08 01:56:02:09
ואז,

01:56:08:04 01:56:04:09
השמועה הגיעה לאוזניו של מכר של אבי.

01:56:14:15 01:56:10:09
אותו מכר הגיע אלינו. הייתי שם
עם אבא שלי

01:56:18:17 01:56:15:07
והוא הכה את אבי ללא רחמים.

01:56:21:03 01:56:19:05
ואמר לו "שמת שתי אבנים,

01:56:24:13 01:56:21:12
קראת לזה מסגד, כדי שיבואו
לשם ויאכלו את הילדים שלי.

01:56:25:14 01:56:24:23
אתה לא עוזב?

01:56:26:22 01:56:26:06

תעזוב מיד".

01:56:29:22 01:56:28:10

כך הוא התנפל על אבא שלי

01:56:36:00 01:56:32:05

שאמר, "לא ידעתי שהדברים הגיעו
למצב הזה",

01:56:40:02 01:56:36:08

ואז עזבנו לסרמלה שבאמבובר,

01:56:44:08 01:56:40:19

אחרי המאורעות האלה,

01:56:47:15 01:56:44:19

והשארנו בית כנסת על תלו.

01:56:49:22 01:56:48:06

הנוצרים שרפו את בית הכנסת

01:56:53:09 01:56:50:06

עוד כשהיינו שם.
-שרפו?

01:56:56:00 01:56:53:23

אבל המבנה לא ניזוק כי הגענו מהר,

01:56:58:17 01:56:56:15

והגג היה חזק.

01:57:02:16 01:56:59:08

הספקנו לכבות את השריפה לפני
שהאש אחזה בעצים,

01:57:04:24 01:57:03:09

כיבינו את האש.

01:57:10:00 01:57:05:13

ואז מה עשיתם?

-אחרי שכיבינו את האש,

01:57:13:01 01:57:10:18

הבאנו עצים אחרים

01:57:19:17 01:57:13:22

מהיערות, וחידשנו את בית הכנסת.

01:57:22:15 01:57:20:10

בצורה זו בנינו את החלק הפנימי של הגג,

01:57:27:22 01:57:25:21
ואת ערימות הקשים קיבלנו מהרבה כפרים,

01:57:32:14 01:57:29:01
מכל אזור, מאצ'רגה,

01:57:37:11 01:57:33:02
מכפתה-ג'רה, גיינה, טהולה,

01:57:40:09 01:57:38:03
מאנד-בינה.

01:57:46:02 01:57:41:08
ביקשנו מכל אזור, גם מגר-אבבה.
-כן?

01:57:51:13 01:57:46:18
לא היה מספיק מקום לאכסן
את כל הקרשים שהביאו.

01:57:56:11 01:57:51:22
קודם דילגתי על זה,
אבל אחרי השריפה

01:57:59:16 01:57:56:16
והשיפוץ שערכנו, בית הכנסת נהיה יותר טוב
יותר חזק, ואז שוב התחילו כל הבעיות.

01:58:04:02 01:58:00:23
התחילו לומר שהיהודים
והקופים אחד הם,

01:58:08:05 01:58:06:04
ואחרי זה,

01:58:11:18 01:58:09:08
אבא שלי החליט שעדיף שנעזוב,

01:58:15:19 01:58:12:14
אז לקחתי את הפרות ויצאתי לדרך.

01:58:21:15 01:58:16:03
למה דווקא סרמלה, היו עוד
הרבה אזורים של יהודים?

01:58:24:14 01:58:21:21
מה היה בסרמלה?
-זה מקום מאוד גדול

01:58:28:23 01:58:25:02
שגרו בו הרבה מביתא ישראל
וגם קרובים שלנו.

01:58:33:12 01:58:29:22
אחרי שעזבנו לסרמלה,

01:58:38:02 01:58:34:00
בכפר, רק לנו עשו בעיות, לא נגעו
בכל שאר התושבים.

01:58:42:06 01:58:38:09
רק לכם עשו בעיות?
-בעניין הבנייה של אבי, והילדים שלו.

01:58:44:05 01:58:43:07
פתחו עלינו עיניים.

01:58:49:19 01:58:44:17
כי הייתם אנשי דת? ובגלל שהיית רב?
-כן, זה היה קשור לזה.

01:58:53:20 01:58:50:08
ושנית, לא יכולנו להקים בית שני,

01:58:58:06 01:58:54:12
טענו שלא צריכים להיות
לנו חיים יותר טובים.

01:58:59:12 01:58:58:15
למה הכוונה?

01:59:02:21 01:59:00:15
הנוצרים לא אהבו שהשתוונו להם.

01:59:05:08 01:59:03:16
ואז,

01:59:11:13 01:59:07:04
באו באמצע היום ושרפו את
בית כנסת בפעם השנייה.

01:59:14:09 01:59:11:23
בפעם השנייה?
-כן.

01:59:19:05 01:59:18:04
ואז זה נשרף כליל.

01:59:25:18 01:59:20:24

ככה נחרב בית הכנסת, ואנחנו
עברנו לגור בסרמלה.

01:59:30:04 01:59:26:05
למרות זאת, היו יהודים שנשארו בגנה.

01:59:34:24 01:59:31:05
לא הצליחו לגרש אותם, אז הם נשארו שם.

01:59:43:10 01:59:37:02
למחרת, אחרי שבית הכנסת
נשרף, הגיעה אליי השמועה,

01:59:50:05 01:59:45:03
כשהייתי בהלוויה במצ'ה הסמוכה לנו,

01:59:53:03 01:59:51:00
שם התאספנו ללוויה.

01:59:57:22 01:59:54:02
בישרתי על השריפה של בית הכנסת
ואנשים מאוד הצטערו,

02:00:00:10 01:59:58:21
כולם הכירו את בית הכנסת,

02:00:02:16 02:00:01:05
והיו ממש עצובים.

02:00:04:20 02:00:03:06
היו קריאות בקהל, "לא יחיה
זה ששרף את בית הכנסת",

02:00:08:18 02:00:05:04
ומחיאות הכפיים נשמעו ממרחקים.

02:00:12:09 02:00:10:11
ואז האדם שהצית את בית הכנסת,

02:00:17:01 02:00:14:20
בדיוק שמונה ימים אחרי
שעשה זאת,

02:00:19:24 02:00:17:17
חבר שלו ירה לו בראש והרג אותו.

02:00:22:14 02:00:20:21
האיש ששרף?
-כן.

02:00:28:00 02:00:25:00
ירה בו בטעות?
-ממש לא.

02:00:33:03 02:00:28:18
הם רבו על רכוש

02:00:36:10 02:00:34:10
של אנשים,

02:00:38:01 02:00:36:23
והוא ירה בו, בראש.
-הם רבו ביניהם?

02:00:38:20 02:00:38:07
כן.

02:00:45:13 02:00:41:12
ידעתם מי שרף את הבית כנסת?
-בטח.

02:00:48:16 02:00:47:01
ידענו.
-איך ידעתם?

02:00:50:07 02:00:49:11
סיפרו לנו.

02:00:56:08 02:00:50:22
הנוצרים סיפרו לאלה שעדיין חיו שם

02:01:00:07 02:00:56:21
מי עשה את זה.
-הבנתי.

02:01:02:10 02:01:01:06
ואז אנחנו שמענו.

02:01:07:02 02:01:03:10
ואז גם הוא נהרג ע"י חברו שבוע
אחר כך,

02:01:13:13 02:01:09:12
וכך הושמד בית הכנסת.

02:01:18:04 02:01:13:23
אילו חפצים היו בתוך
בית הכנסת שנשרף?

02:01:21:02 02:01:18:18

בתוך?
-כן, חפצים שנשרפו.

02:01:26:01 02:01:21:12
לא היו חפצים חוץ ממה
שנקרא מי מנזה.

02:01:26:18 02:01:26:06
מה זה?

02:01:29:24 02:01:27:00
מיי מנזה זו פרה אדומה.

02:01:35:16 02:01:31:05
שנשרפה שם,

02:01:37:11 02:01:36:00
יחד עם הבית כנסת.

02:01:39:23 02:01:37:20
למה שימשה הפרה אדומה?

02:01:42:07 02:01:40:23
כשמישהו נפטר,

02:01:46:07 02:01:43:19
ביום השלישי למותו, היו משפריצים מזה

02:01:48:00 02:01:47:09
על הקוברים.

02:01:50:04 02:01:49:15
טוב,

02:01:54:09 02:01:50:11
היו משפריצים מהמים ביום השלישי
על האנשים שקברו את המת.

02:01:56:17 02:01:54:20
עם מה היו משפריצים עליהם?
-עם מים.

02:02:00:12 02:01:56:24
המים נשמרו בבית כנסת?
-לא.

02:02:04:22 02:02:00:19
את המים היו מביאים מהנהר.

02:02:08:23 02:02:05:12

ואז מישהו היה טוחן קצת מהפרה האדומה,
מערבב עם המים ומשפריץ עליהם.

02:02:13:07 02:02:09:19
אח"כ אותו האדם היה משפריץ על
עצמו ואז רוחץ את עצמו.

02:02:18:13 02:02:14:12
הפרה אדומה היא סוג של קמח?

02:02:22:05 02:02:18:18
זה פחם שרוף.
-הבנתי, מדובר בפחמים.

02:02:24:00 02:02:22:12
אלה פחמים שרופים.

02:02:29:00 02:02:24:09
הפחמים הם ערבוב
של עצמות ועצים.

02:02:31:03 02:02:29:08
זה היה בבית כנסת,

02:02:38:08 02:02:31:09
שמור היטב, ולאף אחד לא הייתה
גישה לזה.

02:02:40:00 02:02:38:17
אז זה נשרף שם.

02:02:44:07 02:02:40:09
מה עם ספרי התורה?
-אותם לקחנו איתנו.

02:02:46:18 02:02:44:10
אז הם לא נשרפו?
-הם לא נשרפו.

02:02:52:03 02:02:47:16
היה בית כנסת בסרמלה?
-כן, היה.

02:02:56:07 02:02:52:22
היה, אבל אחר כך, נבנה אחד גם באמבובר.

02:03:00:15 02:02:57:06
הרב אבא-טוואב

02:03:05:01 02:03:01:07

בנה את בית הכנסת, והמשיך
לטפח ולהגדיל אותו.

02:03:09:19 02:03:05:18
ואז הגיעה הסוכנות היהודית והרחיבה
את הבנייה בהיקף גדול יותר.

02:03:14:01 02:03:10:02
אומרים שהמקום קיים גם היום.

02:03:20:19 02:03:17:06
המשכת לתת שירותי דת גם בסרמלה
וגם באמבובר?

02:03:21:23 02:03:21:00
בטח.

02:03:25:20 02:03:22:22
הסתובבת בין כל הכפרים?
כן, הסתובבתי בין כולם.

02:03:28:04 02:03:26:02
במקרה, באותה התקופה,

02:03:35:08 02:03:32:03
הרבנים נקראו להגיע לאסמרה
שבאריתריאה.

02:03:40:18 02:03:37:04
צעירים ורבנים יצאו יחד ללמוד,

02:03:46:20 02:03:41:17
ונשארנו שני רבנים, אני והרב מלכה.

02:03:52:11 02:03:47:14
רק שנינו הסתובבנו בין כל הכפרים.

02:03:57:21 02:03:53:19
עשינו את כל העבודות, וכשחזרו,

02:04:01:21 02:03:58:11
היהודים באו אליהם בתלונות על
שעזבו לאסמרה,

02:04:08:11 02:04:02:24
וסיירו לקבל אותם חזרה.

02:04:13:07 02:04:10:00
נלקחה מהם הכהונה.

02:04:18:14 02:04:13:12
כי הם הלכו למדינה אחרת?
-אחרי זה רק אני והרב מלכה בירכנו,

02:04:22:20 02:04:19:18
ואסרו על כל השאר לעשות זאת.

02:04:26:22 02:04:23:12
לקראת העלייה שלנו,

02:04:30:15 02:04:28:00
לא ממש התמדתי אבל לפני כן,

02:04:33:10 02:04:31:11
שירתי הרבה ומכל הלב.

02:04:35:15 02:04:34:04
בשהותי בגנה,

02:04:40:01 02:04:36:10
הלכתי עד למדבר ארמצ'הו ודזיהון
כדי לתת שירותי דת,

02:04:45:02 02:04:40:19
וגם כשעברתי לסרמלה,
הלכתי עד לצ'רה ובלסה.

02:04:50:18 02:04:46:20
לא היה מקום שלא הגעתי אליו,
כל המחוז היה שייך לי.

02:04:55:06 02:04:52:13
והרב הראשי, הרב ברהן ברוך,

02:04:57:10 02:04:56:13
הוא זה

02:04:59:24 02:04:58:01
שהורה לי ללכת.

02:05:02:14 02:05:00:07
למה?
-כשהיה צריך לבצע שחיטה,

02:05:07:11 02:05:03:21
הוא היה אומר לי ללכת, וסירב
שאחרים יעשו זאת.

02:05:11:06 02:05:07:20
הוא היה מבקש רק ממני ללכת, ואני הייתי

עושה זאת, ויוצא לבצע את השחיטה.

02:05:12:20 02:05:12:05

זהו זה.

02:05:22:20 02:05:19:03

אף אחד לא התנגד לדבריו.

02:05:27:23 02:05:23:24

כשהוא היה נותן הוראה, היו מיישמים אותה.

02:05:36:01 02:05:29:20

שימשתי בתור השוחט הראשי שלו.

02:05:38:02 02:05:37:00

הוא לא היה עושה זאת בלעדיו.

02:05:41:09 02:05:38:13

הלכתם יחד?

-כן, היינו הולכים יחד.

02:05:43:00 02:05:41:17

הוא הראה לך איך לשחוט?

02:05:46:23 02:05:43:13

וכשהוא לא היה יכול ללכת, הוא היה מבקש ממני לעשות זאת לבד.

02:05:50:24 02:05:48:10

ככה זה היה.

02:05:59:03 02:05:55:09

ובתקופת שלטון הדרג, הגיע ארגון החקלאים,

02:06:03:10 02:06:00:06

שהיה אחראי גם על חלוקת המלח,

02:06:05:23 02:06:03:18

שערך הצבעה לבחירת יושב ראש,

02:06:07:22 02:06:06:20

ואני נבחרתי.

02:06:13:07 02:06:08:17

אמרתי להם שאין ביכולתי למלא את התפקיד כי אני רב.

02:06:16:23 02:06:14:04

והם השיבו לי "תתלונן תוך כדי עבודה".

02:06:23:01 02:06:19:11
תוך כדי תלונות בעבודה,
עוכבתי להרבה זמן.

02:06:26:16 02:06:23:20
מה הייתה העבודה?
-לבצע חלוקה.

02:06:32:16 02:06:27:02
ארגון המלח היה מביא מלח,
תבואה, ועוד דברים.

02:06:36:07 02:06:32:18
מי היה מביא?
-השלטון.

02:06:38:02 02:06:36:14
והיה צריך לבצע חלוקה של כל אלה,

02:06:41:02 02:06:38:24
ולמכור.

02:06:45:19 02:06:41:22
אני הייתי יושב ראש המוכרים.

02:06:46:11 02:06:45:24
בסדר.

02:06:51:04 02:06:47:04
אחרי הרבה בקשות במשך
זמן ממושך, שחררו אותי.

02:06:54:19 02:06:51:24
וכשהשתחררתי משם,

02:06:59:23 02:06:55:02
בחרו בי לשמש כיושב
ראש ארגון החקלאות.

02:07:02:24 02:07:01:15
שוב, ביקשתי שיעזבו אותי

02:07:07:02 02:07:03:13
כי לא יכולתי ללכת
לעיר לאכול ולשתות,

02:07:09:07 02:07:07:16
אני לא אוכל אצל נוצרים.

02:07:11:21 02:07:09:14
"אז למה אתם בוחרים בי?"

02:07:14:14 02:07:13:18
למרות זאת,

02:07:16:10 02:07:15:16
בחרו בי.

02:07:19:24 02:07:17:04
לא היתה ברירה, וכשהתלוננתי, שוב
אמרו לי "תתלונן תוך כדי עבודה".

02:07:23:10 02:07:21:14
ואז ביצעתי את העבודה.

02:07:27:01 02:07:24:00
מה הייתה העבודה?
-בארגון החקלאות.

02:07:33:08 02:07:27:06
מה עשית, היית האחראי?
-הייתי יושב הראש, האחראי.

02:07:37:01 02:07:34:01
הייתי יושב ראש.
-הבנתי.

02:07:38:22 02:07:37:10
ואחר כך,

02:07:48:18 02:07:43:00
התלוננתי מצד אחד, והתושבים
ביקשו לא לשחרר אותי,

02:07:50:03 02:07:49:00
כי טענו שרק אני יודע
לנהל את החקלאות.

02:07:52:18 02:07:50:19
ובצד השני, אנשים זממו דברים,

02:07:56:00 02:07:53:03
וכשהתלוננתי הם אמרו לי
להמשיך לעבוד ולהתלונן.

02:08:04:01 02:07:59:06
אף אחד לא נענה לתלונות שלי.

02:08:08:23 02:08:05:08

ואז אדם אחד שרצה להיות
יושב ראש החקלאים,

02:08:11:10 02:08:10:06
ממש רצה את התפקיד,

02:08:14:15 02:08:12:14
אמר שידאג לעזיבתי
ושיחליף אותי.

02:08:18:02 02:08:15:10
הוא הלך ואמר שחבל עליי,

02:08:21:14 02:08:19:04
שאני לא אוכל ולא שותה,

02:08:25:07 02:08:22:10
"מה הוא עשה? שחררו אותו ושיבחר
לעסוק במשהו אחר".

02:08:28:06 02:08:25:15
כך הוא דאג לעצמו.
ד-אג לעצמו.

02:08:30:23 02:08:29:06
הקשיבו למה שהוא אמר,

02:08:35:10 02:08:32:00
וקבעו אסיפה אליה כולם הגיעו.

02:08:38:11 02:08:35:19
המקומיים הפיצו שלא להגיע להתאספות,

02:08:42:16 02:08:39:10
והרחיקו אחד את השני מלהגיע.

02:08:48:24 02:08:43:18
הם פגשו מעט אנשים תוך
כדי ניכוש בשדות

02:08:54:24 02:08:49:17
שהצטרפו אליהם.

02:08:56:15 02:08:55:07
שאלו אותם איפה כל האנשים היום,

02:09:00:06 02:08:57:00
והם השיבו שהאנשים עסוקים.
הורו להם להתאסף,

02:09:04:09 02:09:01:12
והמעטים התקבצו.

02:09:09:16 02:09:04:24
שאלו אותם אם זה נכון שאני
לא אוכל ולא שותה בעיר.

02:09:12:02 02:09:10:06
הם השיבו שזה נכון.

02:09:14:12 02:09:12:20
"אז אם מישהו

02:09:19:21 02:09:15:01
לא אוכל ולא שותה, נגזר עליו למות?

02:09:25:14 02:09:20:23
כי במסגרת התפקיד יזמנו
אותו להמון מקומות,

02:09:28:07 02:09:27:05
ולפעמים יזמנו אותו לאדיס אבבה.

02:09:32:07 02:09:28:20
ובזמן הזה הוא עלול למות. אתם רוצים
שימות? תבחרו במישהו אחר."

02:09:36:22 02:09:33:14
אותו האדם שחשק בתפקיד,
הסתובב סביב.

02:09:42:15 02:09:37:16
התושבים לא סבלו אותו.

02:09:49:21 02:09:43:16
ואז מינו מישהו אחר לתפקיד.

02:09:53:03 02:09:52:00
אותו אדם התבאס שלא
קיבל את מבוקשו,

02:09:55:05 02:09:53:18
ואז העובד החדש,

02:09:58:05 02:09:56:04
התבקש להגיש את התיק.

02:10:02:24 02:09:58:11
התיק שקיבלתי בהתחלה
היה ממש גדול.

02:10:04:03 02:10:03:11
אחר כך,

02:10:09:12 02:10:05:02
הבאתי שני תיקים לעובד החדש,
אחרי שמיינתי את החומרים.

02:10:11:13 02:10:09:18
באמת.
-כל מה שלא היה חשוב זרקתי.

02:10:15:22 02:10:12:16
העברתי לו את התיקים ונפרדתי.

02:10:17:22 02:10:17:07
ואז,

02:10:21:18 02:10:19:12
היושב הראש הנבחר עבד,

02:10:26:17 02:10:22:12
וכל הזמן הזכירו לי את הפספוס שלי.

02:10:31:03 02:10:28:00
אחר כך היו גם בחירות לכהונה.

02:10:35:04 02:10:31:18
הרב הראשי היה הרב ברהן ברוך,

02:10:36:21 02:10:35:11
ובי בחרו להיות סגנו.

02:10:41:06 02:10:39:05
נבחרתי להיות הסגן שלו.

02:10:43:15 02:10:41:22
המשכתי בחיי שם,

02:10:46:09 02:10:44:12
ואז הרב ברהן ברוך עלה לארץ.

02:10:51:20 02:10:48:10
זה סיפור ארוך,

02:10:53:17 02:10:52:09
אבל כשהוא הגיע לארץ,

02:10:58:16 02:10:54:09
אני נשארתי שם והמשכתי לעבוד.

-כמה שנים נשאר שם אחריו?

02:11:00:07 02:10:59:00

מה?

-אחריו.

02:11:02:13 02:11:00:14

אחרי שהרב עזב?

-כן, אחרי שעלה.

02:11:03:21 02:11:03:01

אחרי שהוא עלה

02:11:08:19 02:11:04:16

לארץ ב-1969, לפי הספירה האתיופית.

02:11:11:02 02:11:09:00

לארץ?

-כן, לארץ.

02:11:14:02 02:11:11:11

הוא הגיע לארץ דרך אדיס אבבה.

-הבנות.

02:11:19:14 02:11:16:06

אחרי זה אני מ 1969

02:11:24:00 02:11:20:07

ועד תחילת 1991 לפי הספירה הלועזית,

02:11:25:14 02:11:24:06

הייתי שם.

-בסרמלה?

02:11:27:24 02:11:25:18

כן.

-המשכת לעבוד.

02:11:31:24 02:11:28:07

בסרמלה היה מחנה צבאי של דרג

02:11:34:09 02:11:32:16

אז עזבנו לאמבובר.

02:11:36:23 02:11:34:15

עוד מעבר?

-הערים סמוכות אחת לשנייה.

02:11:41:05 02:11:37:08

התרחקנו והתמקמנו מחדש.

02:11:42:22 02:11:41:20
כשהגעתי לשם, נכנסתי לבית כנסת.

02:11:44:13 02:11:43:06
באמבור?
-כן.

02:11:57:00 02:11:48:02
כשעזבתם את המקום שנולדת
בו, מה הרגישו הוריך?

02:11:58:12 02:11:57:20
באותו הזמן.

02:12:01:22 02:11:58:17
הם רק רצו להציל אותנו,

02:12:05:13 02:12:02:13
את ילדיהם האהובים.

02:12:07:10 02:12:05:22
הם כבר היו מבוגרים.

02:12:11:19 02:12:07:17
אבא שלי דווקא התעקש בהתחלה
לא לעזוב את בית הכנסת.

02:12:16:10 02:12:12:01
הוא טען שלא יעשו לו כלום.
"גם אם יהרגו אותי,"

02:12:22:01 02:12:16:21
אני זקן אז זה לא נזק רב, ואני
לא עוזב את הבית כנסת."

02:12:26:07 02:12:22:16
שנה וחצי אחרי שעזבנו, הוא נפטר.

02:12:30:04 02:12:27:21
אבל אמי חייתה הרבה אחריו.

02:12:35:02 02:12:30:12
הוריך נפטרו בסרמלה?
-כן, שניהם נפטרו שם.

02:12:37:16 02:12:35:12
אחרי שנה?
-ונקברו בווגלו.

02:12:42:20 02:12:38:06
מה זה ווגלו?
-מקום בו היה בית הקברות.

02:12:45:22 02:12:43:09
זה היה מקום של יהודים?
-כן, של ביתא ישראל.

02:12:48:12 02:12:46:06
זה שימש כמקום קבורה עבור כל האזור.

02:12:50:08 02:12:48:17
כשאביך נפטר,
-כן,

02:12:53:17 02:12:50:15
מי הוביל את טקס הלוויה?
-את התפילות?

02:12:58:01 02:12:54:04
את התפילות ובאופן כללי.
-האזוריים, ושאר הרבנים.

02:13:03:15 02:12:59:01
אף הגיעו רבנים ממקומות רחוקים.

02:13:07:05 02:13:04:13
הם התפללו וככה התנהלה הלוויה.

02:13:09:06 02:13:07:21
מה איתך?

02:13:16:06 02:13:09:13
אני הייתי, אבל אז לא יכולתי
להצטרף לרבנים.

02:13:19:06 02:13:16:23
מכיוון שהיית באבל?
-כן.

02:13:28:05 02:13:24:17
בית הקברות היה רחוק מכם?

02:13:31:04 02:13:28:22
מה היה המרחק?

02:13:33:21 02:13:31:15
זה לא היה כל כך רחוק,

02:13:35:20 02:13:34:04

המרחק שבין העיר לכפר.

02:13:40:12 02:13:36:04

והאנשים הלכו ברגל?
-רק ברגל, לא הייתה אפשרות אחרת אז.

02:13:47:08 02:13:41:10

לא הגיעו באמצעות עם סוסים או אמצעים אחרים?
-האנשים שגרו רחוק הגיעו עם סוסים.

02:13:48:14 02:13:47:23

הבנתי.

02:13:55:17 02:13:51:15

בבתי קברות, אם זה שאביך נקבר בו

02:13:59:05 02:13:55:24

ואם בתי קברות אחרים של יהודים,

02:14:05:00 02:13:59:13

הייתה הפרדה בין קבורת
נשים, גברים וילדים?

02:14:09:23 02:14:05:12

כן, קבורת ילדים הייתה נפרדת.

02:14:13:00 02:14:10:09

הם נקברו רחוק יותר?
-לא, באותו המקום.

02:14:16:00 02:14:13:11

באותו המקום, רק עם הפרדה?
-כן, בנפרד.

02:14:19:19 02:14:16:05

למה?

-את הילדים קברו בנפרד.

02:14:21:23 02:14:20:18

מה יכולה להיות הסיבה לכך?

02:14:26:03 02:14:22:16

אני לא יודע מה הייתה הסיבה האמיתית,
כנראה בשל היותם רק ילדים.

02:14:32:02 02:14:28:18

אבל הנשים והגברים נקברו ביחד?
-כן.

02:14:38:05 02:14:32:17

רק את הילדים הפרידו?
-כן, קברו אותם בחלקה נפרדת.

02:14:42:05 02:14:38:12
זה היה באותו מקום רק עם הפרדה.
-הייתה חלקה נפרדת לילדים.

02:14:51:13 02:14:50:03
כשאדם נפטר,

02:14:59:08 02:14:54:23
כיצד התנהלו

02:15:02:09 02:14:59:18
עד לקבורתו ולאחריה?

02:15:09:03 02:15:02:18
אילו מנהגים היו לביתא ישראל בהקשר הזה?

02:15:11:11 02:15:09:24
המנהג הוא

02:15:14:04 02:15:12:03
שכשאדם חולה, בהתחלה,

02:15:20:17 02:15:15:17
הוא נמצא בתוך הבית בהשגחה.

02:15:23:12 02:15:20:22
רבה. ואז,

02:15:28:16 02:15:25:04
כשמצבו של החולה היה מחמיר,
הוא היה מוצא מהבית.

02:15:31:20 02:15:29:20
מתוך הבית?
-כן, היו מוציאים אותו מהבית,

02:15:33:06 02:15:32:03
וממקמים אותו מתחת לעץ.

02:15:37:22 02:15:34:02
אם זה היה קורה בחורף, היו בונים
לו מחסה ומשגיחים עליו שם,

02:15:40:11 02:15:38:09
וזה כמובן כשידעו שהחולה לא יבריא.

02:15:46:24 02:15:41:15

תוך כדי ההשגחה מחוץ לבית,
הוא היה הולך לעולמו.

02:15:49:22 02:15:47:18
אי אפשר היה למות בבית?
-לא.

02:15:53:09 02:15:50:09
קיים איסור על מיתה בתוך הבית,

02:16:00:06 02:15:56:16
מחשש שאם משהו לא קשור חזק

02:16:03:18 02:16:00:17
או אם יש כלי שהמכסה שלו לא הדוק,
אז הם יהפכו לטמאים.

02:16:06:21 02:16:04:10
כתוב גם בתורה שאדם שנפטר
הופך לטמא.

02:16:11:02 02:16:07:17
לכן, מיתה בתוך הבית, הופכת
את כל מה שבו לטמא,

02:16:12:12 02:16:11:19
את כל הבית.

02:16:16:23 02:16:13:16
זאת הסיבה שדאגו שזה יקרה בחוץ.
-הבנתי.

02:16:21:15 02:16:17:10
אחרי שאדם נפח את נשמתו מחוץ לבית,
היו ניגשים אליו

02:16:27:12 02:16:22:16
שני אנשים,

02:16:32:03 02:16:28:02
שוטפים אותו בתוך מקום מוגן,

02:16:36:09 02:16:33:12
עוטפים את הגופה,

02:16:41:03 02:16:37:17
ולבסוף מניחים אותו
בתוך כלי לקבורה.

02:16:48:20 02:16:42:15

עטוף בד או בתוך ארון?
-עטוף בד.

02:16:50:17 02:16:49:10
כן, בתוך בדים.
-הבנתי.

02:16:52:14 02:16:51:05
לגבי ארון קבורה,

02:16:58:03 02:16:53:14
היו כאלה שהיה ביכולתם לממן זאת,
לא לכולם היה.

02:17:03:23 02:16:59:01
היו מניחים את הגופה בתוך
הארון רק בעת הקבורה,

02:17:05:20 02:17:04:03
את הארון ואת הגופה היו
סוחבים בנפרד עד הקבר.

02:17:11:07 02:17:06:13
מי שלא סחב את הגופה,
סחב את הארון.

02:17:16:02 02:17:12:18
אבל אחרי זה,

02:17:18:19 02:17:16:22
היו בונים אלונקה.

02:17:23:17 02:17:19:13
ווסקה זו אלונקה, מעין מיטה.

02:17:28:11 02:17:24:15
היו מניחים את הגופה עלי האלונקה, והשכם
בבוקר מתחילים את המסע.

02:17:33:18 02:17:29:22
זה תלוי במיקום, אם בית הקברות
היה רחוק, יצאו מוקדם,

02:17:38:22 02:17:34:11
ואם היה קרוב, יצאו מאוחר יותר בבוקר,
כשכל האנשים כבר התאספו.

02:17:41:20 02:17:39:17
כמה זמן אפשר היה להמתין?

02:17:43:08 02:17:42:16
מתי?

02:17:47:24 02:17:43:16
כמה זמן היה מותר להמתין מהרגע
שאדם נפטר ועד לקבורתו?

02:17:52:03 02:17:48:12
ניח שמישהו נפטר היום

02:17:57:19 02:17:52:24
בסביבות השעה 10:00 או 11:00
או 12:00 בצהריים,

02:18:01:13 02:17:59:01
ומדובר במקום נגיש או קרוב, אז אפשר
לקבור אותו באותו היום.

02:18:05:07 02:18:01:22
בלילה?
-לא, בצהריים.

02:18:08:00 02:18:05:16
כשאתה אומר אחר הצהריים, שעה 10:00

02:18:10:18 02:18:08:05
11:00, 12:00
-אה נכון.

02:18:13:19 02:18:11:05
השעות לא תואמות.

02:18:17:16 02:18:14:22
הזמנים באתיופיה ובישראל שונים,

02:18:24:05 02:18:17:24
בשתיים-עשרה בצהריים שעון ישראל,
השעה היא חמש בבוקר באתיופיה.

02:18:27:04 02:18:24:13
באיזו שעה אפשר לקבור את המת?

02:18:30:17 02:18:27:09
כן, קוברים אותו.
-ואם מישהו נפטר בערב?

02:18:35:13 02:18:31:03
אם זה קרה בערב או אם זה
בשעות המוקדמות של הערב,

02:18:40:18 02:18:36:04

אז לא ניתן להספיק ולכן
הוא ייקבר רק יום למחרת.

02:18:45:06 02:18:41:05

כמה זמן היה אפשר לשמור גופה?

02:18:49:15 02:18:46:22

עד למחרת.
-רק יום אחד?

02:18:50:19 02:18:49:23

כן.

02:18:55:19 02:18:51:08

לא היו ממתינים עם זה יותר מיום אחד?
- רק בשבת.

02:18:57:08 02:18:56:11

לא היה אפשר לחכות עוד?

02:18:59:15 02:18:57:13

לא, אלא אם מדובר בשבת,

02:19:04:08 02:19:00:11

בחג או ביום כיפור. במקרים הללו

02:19:06:13 02:19:05:06

היה צריך להמתין.

02:19:11:05 02:19:08:01

רק אחריהם היה אפשר לקיים את הלוויה.

02:19:15:14 02:19:11:18

רק שני אנשים היו סוחבים
את הגופה, עם כל הקושי.

02:19:19:13 02:19:16:02

ובודדים היו נותנים להם תמיכה בעזרת
חתיכות עץ ומבלי לגעת באלונקה.

02:19:26:08 02:19:20:03

ולפעמים נוצרים, שקיבלו תשלום,
היו סוחבים את האלונקה.

02:19:29:13 02:19:26:20

מקור התשלום על כך

02:19:32:15 02:19:30:00

היה גם מעבודות אריגה של הנפטר.

02:19:35:22 02:19:33:15
וכך שילמו להם.

02:19:39:16 02:19:36:11
הייתה גם אפשרות לתת להם
כלי מתכת כלשהם,

02:19:43:16 02:19:40:06
הם היו מוכנים לעזור בשביל להשיג
את הדברים האלו.

02:19:47:04 02:19:44:00
מה היו עושים אחרי שקברו את הגופה?

02:19:51:13 02:19:48:15
אחרי הקבורה,

02:19:56:18 02:19:52:15
בזמן הלוויה, אנשים לא היו מתקרבים
לקבר, כולם חיכו בצד

02:19:59:04 02:19:57:06
מבלי להתקרב.

02:20:02:16 02:19:59:17
רק למשפחה הותר

02:20:07:17 02:20:04:03
להתקרב ולראות את הקבר.

02:20:11:00 02:20:08:04
הקברים היו מסודרים בשורה.

02:20:15:21 02:20:11:09
מה זה אומר?
-שלא היה בלגן,

02:20:19:24 02:20:16:16
הקברים מוקמו אחד לצד השני.
-הבנתי.

02:20:22:00 02:20:20:10
צד אחד היה פתוח

02:20:27:18 02:20:23:04
וממנו היו מסתכלים על הטקס.

02:20:29:18 02:20:28:07
גם הרבנים היו בצד הזה,

02:20:32:17 02:20:30:04
והם התפללו כשהכניסו
את הגופה לאדמה.

02:20:34:09 02:20:33:02
הרבנים התפללו.

02:20:36:24 02:20:34:22
אחרי הטקס,

02:20:41:01 02:20:38:01
כולם היו חוזרים, ואותם אנשים
שסחבו את הגופה וקברו אותה

02:20:42:22 02:20:41:21
הלכו, עם בגדיהם

02:20:48:00 02:20:43:14
ועוד דברים ששימשו להובלת
הגופה, אל לנהר.

02:20:52:01 02:20:49:10
שם הם רחצו את עצמם ואת בגדיהם.
-הבנתי.

02:20:55:02 02:20:52:06
וכששאר האנשים היו חוזרים מהלוויה,

02:20:57:11 02:20:55:14
הם היו מברכים על הקורבן.

02:20:59:09 02:20:58:03
איפה? בבית?

02:21:03:12 02:20:59:17
לא היו מברכים על הכיבוד
או על הקורבן בבית קברות,

02:21:05:11 02:21:04:03
רק בארץ נתקלנו בזה.
-הבנתי.

02:21:10:02 02:21:06:10
אחרי אמירת הברכות כולם התפזרו,

02:21:11:12 02:21:10:23
כל אחד לדרכו.

02:21:15:02 02:21:13:01

אל מאיפה שהגיע.

02:21:19:16 02:21:15:13
אנשים מהאזור היו נשארים אצל האבלים.

02:21:23:02 02:21:20:10
אם היה, אז היו מחלקים אינג'רה ואוכל,

02:21:24:18 02:21:23:14
ואם לא, אז כל מיני גרגירים.

02:21:28:19 02:21:25:09
היו מחלקים את זה.
-זה היה המנהג?

02:21:30:21 02:21:28:24
כן, זה היה המנהג.
-היו מחלקים אינג'רה

02:21:33:01 02:21:32:00
עם פפריקה.
-כן.

02:21:36:00 02:21:33:07
וגרגירים שונים.

02:21:38:06 02:21:36:14
כן, גרגירים קשים.

02:21:40:20 02:21:38:13
ולא היו שותים ט'לה, משקה מקומי.
ולא היו אוכלים בשר?

02:21:45:23 02:21:41:09
המנהג הזה התחיל מאוחר יותר.

02:21:52:14 02:21:47:01
אנשים שהיו הולכים לנחם מכרים
נוצרים נחשפו לזה,

02:21:55:11 02:21:53:02
והחל המנהג של שחיטה בשעת אבל.

02:22:01:11 02:21:56:01
מכאן התחיל סוג של הכרח לפיו אין
לוויה בלי ששוחטים משהו.

02:22:05:07 02:22:02:10
נלחמנו הרבה בשביל להפסיק את זה,

02:22:07:21 02:22:06:08
אך אף אחד לא הקשיב.

02:22:11:06 02:22:09:15
הרב ברהן נלחם בזה רבות.

02:22:17:17 02:22:11:15
היו רבנים ללא סמכות שעמדו
לצדו שהתנגדו לו,

02:22:22:02 02:22:18:04
ואותם רבנים ניצחו, בטענה
שצריך לאכול בשר.

02:22:26:04 02:22:23:04
הם ניצחו ולא היה מה לעשות,

02:22:30:00 02:22:27:18
ממש לא היה מה לעשות. אחר זה

02:22:33:10 02:22:32:09
קרה המקרה הזה.

02:22:37:09 02:22:34:02
רב שנקרא אבא טוואב,

02:22:39:11 02:22:38:10
אחרי שאשתו נפטרה

02:22:42:10 02:22:40:02
התחתן עם מישהי בתולה,

02:22:45:00 02:22:42:18
והביא איתה לעולם רק בנות.

02:22:49:24 02:22:45:18
הרב נפטר ממחלה שבעה ימים אחרי
שאשתו ילדה.

02:22:52:19 02:22:51:02
כשהוא נפטר

02:22:56:02 02:22:53:05
היה לו שור אחד שרצו לשחוט,

02:22:59:01 02:22:57:11
והרב ברהן נורא כעס על כך

02:23:01:07 02:23:00:01
ודאג לשחרור השור.

02:23:03:13 02:23:01:22
אבל זה היה זמני השור לא יצא מזה לתמיד.

02:23:05:09 02:23:04:10
שחררו את השור.

02:23:08:13 02:23:06:11
בחורף,

02:23:11:14 02:23:09:03
בשבוע אחרון של חודש יולי,

02:23:16:02 02:23:12:00
רצו שנצא לדרך מוקדם.

02:23:19:16 02:23:16:14
הם זממו משהו.

02:23:22:21 02:23:20:10
אחד מהם היה אח של האלמנה

02:23:27:21 02:23:25:18
ועוד אחד היה החתן של הנפטר.

02:23:35:22 02:23:29:17
וכשהגענו למן ירידה בדרך,
הם תפסו אותי בשתי ידיי.

02:23:38:11 02:23:37:07
כשהתחלתי להשמיע קולות,

02:23:40:16 02:23:38:21
זה שתפס את יד ימיני איים
לסטור לי,

02:23:44:02 02:23:41:11
והכריח אותי לשתוק.

02:23:46:17 02:23:45:19
שתקתי.

02:23:49:09 02:23:47:09
הייתי מפוחד ודי צעיר.

02:23:53:04 02:23:50:22
הם לקחו אותי חזרה, הביאו את השור

02:23:54:20 02:23:53:10
ודרשו ממני לשחוט אותו, ושחטתי אותו.

02:23:58:17 02:23:55:20
עשו זאת בכפייה?
-כן, כפו עליי.

02:24:01:21 02:24:00:08
אז אותו שור נשחט.

02:24:07:24 02:24:02:24
הבנות של הנפטר היו נורא צעירות,

02:24:11:22 02:24:08:09
ואמן הייתה אם טרייה ששהתה בבית
הנידה והרבתה לבכות משם.

02:24:16:02 02:24:14:24
ואז

02:24:21:20 02:24:16:17
הציעו לעזור למשפחה, ולעבד
את האדמה שלהם.

02:24:24:15 02:24:22:04
איזו עבודה. אין כמו הבעלים.

02:24:27:14 02:24:25:24
כך זה נעשה.

02:24:32:03 02:24:28:15
אחרי המקרה הזה, את הבנות של
הרב שנפטר הציל

02:24:36:16 02:24:32:17
אחיו העשיר שנקרא מר אלפה

02:24:41:15 02:24:37:13
שהיה אדם צדיק.

02:24:44:05 02:24:42:13
הוא דאג להן

02:24:47:01 02:24:45:18
וגידל אותן.

02:24:50:13 02:24:47:12
אבל אחרי שנה, כולן
התפזרו ועברו לעיר.

02:24:55:22 02:24:53:22
אחת מהן אפילו לא עלתה לארץ

עד עכשיו,

02:24:59:21 02:24:57:20

עד היום.

-היא נשארה שם?

02:25:00:22 02:25:00:00

כן, היא חיה בגיינט,

02:25:03:22 02:25:02:20

הבת של הרב מהאישה השנייה.

02:25:07:13 02:25:05:14

ככה התחילה תרבות

02:25:10:14 02:25:08:06

השחיטה בשעת אבל.

02:25:14:01 02:25:11:00

למרות שאנשים הפסידו מזה,

לא הצלחנו לעצור את זה,

02:25:15:23 02:25:14:09

והמנהג הובא אפילו לארץ.

02:25:18:05 02:25:16:20

ובארץ זה אף יותר גרוע.

02:25:24:04 02:25:21:06

זה מאוד מצער. מאז שאני בארץ,

02:25:27:04 02:25:24:23

קל וחומר כשאני שוחט,

02:25:30:10 02:25:28:18

אני לא אוכל ממה ששחטו,

02:25:33:09 02:25:30:22

לא אוכל אינג'רה ולא שותה מים.

02:25:35:20 02:25:34:02

אני שוהה כל היום אצל האבלים

וחוזר הביתה בערב.

02:25:39:18 02:25:37:01

ככה זה כשאני הולך לנחם אבלים.

02:25:43:00 02:25:40:11

זה בסך הכל שבעה ימים.

-נכון.

02:25:46:02 02:25:43:06
שיושבים שבעה?
-כן, אחרי שמישהו נפטר.

02:25:49:15 02:25:46:19
וביום השלישי הולכים עולים אל הקבר.

02:25:54:06 02:25:50:22
וביום השביעי,

02:25:57:18 02:25:55:01
האנשים שקברו, שהו כל השבוע
מחוץ לבית,

02:25:59:07 02:25:58:07
ולאחר מכן,

02:26:02:09 02:26:00:05
אפילו אם היה מדובר על עניים
שאין ביכולתם,

02:26:05:20 02:26:02:24
היו דואגים להביא אפילו עגל קטן

02:26:09:15 02:26:06:17
ולשחוט אותו ביום הזה.

02:26:13:12 02:26:10:00
אחרי השחיטה, הרבנים,
ככל שהתאפשר להם,

02:26:17:17 02:26:14:11
2-5 רבנים,

02:26:20:11 02:26:18:10
היו מתפללים כל הלילה,

02:26:23:06 02:26:20:19
ומה שנשחט, הותר רק לרבנים,

02:26:27:17 02:26:24:15
לאנשים שהובילו את
הגופה וקברו אותה

02:26:30:11 02:26:28:13
ולאבלים שבבית.

02:26:32:23 02:26:30:22
עד לאותו היום, לא אכלו

בשר בבית האבלים,

02:26:35:10 02:26:33:10

רק ביום השביעי.

-זה היה אסור.

02:26:40:03 02:26:36:10

הבשר ניתן רק לשלושת אלו,
אפילו כשהיו עוד אנשים בבית.

02:26:41:21 02:26:40:19

אף אחד לא התלונן

02:26:44:20 02:26:42:20

על שלא אכלו מהבשר.

02:26:47:07 02:26:45:21

ככה זה התנהל.

02:26:50:09 02:26:47:22

טוב, זה המנהג בשבעת הימים.

02:26:51:10 02:26:50:14

כן.

-מה אז?

02:26:55:05 02:26:51:22

אחרי שבעה ימים,

02:26:57:11 02:26:55:24

מי שהיה ביכולתו,

02:27:01:02 02:26:59:22

הוציא לאזכרה.

02:27:03:13 02:27:01:16

מה הכוונה ב"הוציא לאזכרה"?

02:27:06:16 02:27:03:20

להוציא לאזכרה,

02:27:12:05 02:27:07:05

זה להיעשות עבור אבא, אח,
אחות, אישה או לבעל.

02:27:15:12 02:27:12:11

הקרובים של הנפטר?

-כן, הם היו דואגים לזה.

02:27:17:04 02:27:15:19

אם זה לאוכל ולשתייה.

02:27:20:23 02:27:18:19

הם גם היו דואגים לבשר,
רוכשים שור ושוחטים,

02:27:24:19 02:27:21:15

ומזמינים את הרבנים ומתפללים.

02:27:30:00 02:27:25:05

בסוף התפילות, היו מגיעים
גם קרובי משפחה.

02:27:34:24 02:27:30:20

זה היה קורה בכל חודש או בכל שנה?
-זה היה קורה פעם אחת.

02:27:38:24 02:27:36:11

מי שהיה ביכולתו היה דואג לכך מוקדם,
ומי שלא היה ביכולתו,

02:27:42:00 02:27:40:02

עשה זאת אחרי חצי שנה או שנה.

02:27:45:22 02:27:42:08

היה אפשר גם לא לעשות, מכיוון
שזה קרה כבר ביום ה-7.

02:27:47:11 02:27:46:07

לא הייתה לזה הרבה חשיבות.
-הבנתי.

02:27:51:09 02:27:48:00

מה עוד היה קורה אחרי 7 ימים?

02:27:53:01 02:27:51:19

לא היה עוד משהו אחרי השבעה.

02:27:55:05 02:27:53:09

ומה שנקרא, 30 או 40?
-לא.

02:27:58:03 02:27:55:12

זה היה קיים אצל הנוצרים,
אין את זה ביהדות.

02:28:00:22 02:27:58:14

אחרי שעוברים 7 ימים,
-נגמר.

02:28:03:11 02:28:01:04
אחרי זה, כפי שציינתי,
מי שביכולתו

02:28:05:11 02:28:03:20
ערך אזכרה.
-בכל שנה?

02:28:06:24 02:28:05:21
זה לא היה קורה כל שנה.

02:28:09:09 02:28:07:14
זה ציון שנים מה שקורה פעם בשנה.

02:28:10:23 02:28:09:16
אבל האזכרה נעשתה פעם אחת.

02:28:12:12 02:28:11:05
רק פעם אחת?
-כן.

02:28:15:02 02:28:13:03
וביום השנה

02:28:19:00 02:28:16:12
כל אחד היה מציין את היום כפי יכולתו.

02:28:22:20 02:28:20:04
הו שחיטה ותפילות,

02:28:26:00 02:28:23:12
אך בשאר השנים היו
מברכים על חלה,

02:28:30:04 02:28:26:20
אופים לחם ומזמינים רב לבית, שבירך עליו.

02:28:32:10 02:28:30:12
אבל אין מה שנקרא 30?
-לא היה.

02:28:35:09 02:28:34:10
אין שלושים.

02:28:39:09 02:28:36:19
שמענו את זה רק אצל הנוצרים,

02:28:41:13 02:28:39:20
להם יש את ה-30 וה-40,

02:28:43:19 02:28:42:15
אבל זה לא קיים אצל היהודים.

02:28:51:11 02:28:47:03
כשאביך נפטר,
-כן.

02:28:54:03 02:28:52:11
כשהייתם בסרמלה,

02:28:59:22 02:28:55:00
מי עזר לכם? השכנים ושאר
האנשים עזרו לכם?

02:29:02:15 02:29:00:02
כן, היינו עוזרים אחד לשני.
-במה עזרו לכם?

02:29:05:16 02:29:03:08
מאוד עזרו, בשונה מהתקופה העכשווית.

02:29:08:03 02:29:06:02
פעם היו נותנים מהתבואה,

02:29:13:09 02:29:08:22
כל אחד היה מביא את כמות
שהתאפשרה לו,

02:29:15:12 02:29:13:16
והיו עוזרים לטחון אותה
ולהכין בצק

02:29:19:12 02:29:16:17
להכנת אינג'רה.

02:29:21:18 02:29:20:04
אבל

02:29:26:24 02:29:24:03
מאוחר יותר הביאו מטחנות

02:29:29:22 02:29:27:10
וטחנו באמצעותן.

02:29:33:09 02:29:31:04
זה מה שהיה.

02:29:37:00 02:29:33:17
אבל היו עוזרים הרבה, גם
אם זה בלהביא עצים

02:29:40:18 02:29:37:11
או מים, בכל דבר.

02:29:48:21 02:29:43:06
מי אירח את האנשים
שבאו לניחום אבלים?

02:29:52:03 02:29:49:03
הרי היו באים הרבה אנשים לנחם.
-כן.

02:29:54:05 02:29:52:08
אז מי אירח אותם?

02:29:58:17 02:29:55:12
את אלה שהגיעו לנחם?
-כן.

02:30:01:22 02:29:59:00
האבלים היו יושבים, ואז
כשהגיעו לנחם אותם

02:30:04:07 02:30:02:09
הם היו עומדים ומקבלים אותם.

02:30:06:13 02:30:04:14
האבלים היו מקבלים אותם?

02:30:10:18 02:30:06:20
מקבלים את התנחומים שלהם,
אבל בקשר לכיבוד,

02:30:15:11 02:30:11:07
השכנים היו דואגים לזה או
המשפחה הרחוקה.

02:30:18:00 02:30:15:21
בצורה זו הם היו מארחים אותם.

02:30:25:15 02:30:19:01
בזמני חגים, שמחות או בעיות,
מה היה המקום הקדוש?

02:30:30:07 02:30:26:02
זה נקרא סגד, היה לנו מקום
קדוש שזה בעצם הר גבוה.

02:30:33:07 02:30:31:00
אילו מקומות היו ידועים בקדושתם?

02:30:36:12 02:30:33:15
היו עוד מקומות שנחשבו לקדושים?

02:30:40:11 02:30:36:19
ככל הידוע לי, כן, אך לא יצא
לי לראות אותם בעצמי,

02:30:45:06 02:30:40:20
היה מקום באזור צ'לגה
שנקרא וואנג-רס.

02:30:46:08 02:30:45:17
וואנג-רס?
-כן.

02:30:47:20 02:30:46:14
איפה זה נמצא?

02:30:52:07 02:30:48:00
זה נמצא במחוז צ'לגה, שמעתי עליו
אבל לא הלכתי לראות.

02:30:55:14 02:30:52:20
מהי ההיסטוריה של המקום?

02:31:00:01 02:30:56:07
הסיפור של וואנג-רס
הוא שיש שם מים

02:31:04:01 02:31:00:13
שטוענים שהם מרפאים.

02:31:05:22 02:31:04:14
המים מרפאים אנשים?

02:31:10:22 02:31:07:03
כן, כמו מים קדושים, היו שותים אותם
ועושים איתם כל מיני דברים.

02:31:15:06 02:31:11:09
אז המים נחשבו קדושים וטהורים?
-כן.

02:31:17:12 02:31:15:11
מה עוד?
-חוץ מזה,

02:31:21:00 02:31:17:22
חוץ מצ'לגה, היה עוד משהו שנקרא גצ'ל

02:31:26:00 02:31:21:15
במקום שנקרא גור-אבבה.
מדובר בהר מאוד גבוה.

02:31:28:01 02:31:26:20
איך אנשים טיפסו לשם?

02:31:31:04 02:31:28:10
הייתה דרך לטפס לשם,

02:31:34:01 02:31:31:16
לאף אחד לא נגרם נזק מהטיפוס,

02:31:36:12 02:31:34:07
אבל כשמסתכלים על ההר, הוא
נראה בלתי אפשרי לטיפוס.

02:31:40:04 02:31:37:23
היית בהר הזה?

02:31:43:17 02:31:40:12
הסתכלתי מלמטה, לא טיפסתי.
-הבנתי.

02:31:45:04 02:31:44:05
ומה יש בהר הזה?

02:31:46:18 02:31:45:24
אין שם כלום

02:31:51:09 02:31:47:21
חוץ מהר גבוה.

02:31:54:14 02:31:52:02
אז מה הסיפור? למה המקום נחשב
לקדוש?

02:31:58:20 02:31:54:23
אומרים שהיו שם צדיקים.
-הבנתי.

02:32:01:12 02:31:59:05
שצדיקים התמקמו שם.
-אילו עוד מקומות היו?

02:32:04:12 02:32:01:18
חוץ מזה, היה גם את מדררו.
-מדרר?

02:32:08:21 02:32:04:21
זה נקרא מדררו.
-מדררו. ואיפה זה?

02:32:12:21 02:32:09:11
זה היה במרחק של חצי
יום הליכה מהכפר שלנו.

02:32:15:18 02:32:14:01
מסרמלה?
-מגנה.

02:32:20:09 02:32:16:05
מגנה לאן?
-מגנה למקום הקדוש.

02:32:24:16 02:32:20:22
זה בצפון או בדרום?
-מהכפר שלנו,

02:32:28:09 02:32:24:24
זה היה בכיוון צפון מזרח.
-כן?

02:32:31:17 02:32:28:20
שם נמצא מדררו.

02:32:35:18 02:32:32:02
עד שעברנו לאמבובר
ובנינו בית כנסת,

02:32:39:08 02:32:36:03
כולם היו הולכים לשם להתפלל.
-מה היה שם?

02:32:45:02 02:32:39:19
טענו שנפטר שם צדיק אחד
שנקרא אבא סברה,

02:32:47:13 02:32:45:12
ושם נהגו להתפלל.

02:32:49:24 02:32:47:18
זה מקום לתפילות?
-לתפילות

02:32:54:15 02:32:50:19
וגם לאנשים שחשו בלבול.

02:32:57:11 02:32:54:24

שם הם היו שוטפים את עצמם ואת בגדיהם
ומתפללים כל הלילה.

02:33:01:03 02:32:58:01
ביום הסגד היו מגיעים אל ההר

02:33:07:00 02:33:02:17
מבצ'ה-רגה, כבטה-ג'ירה, אטיה,

02:33:10:09 02:33:07:13
בגיינה, גור-אבבה, בגנה,

02:33:14:00 02:33:10:18
וסקלת. הגיעו אל ההר מכל האזורים הללו.

02:33:17:01 02:33:14:06
הגיעו אל ההר?
-בחג הסגד, כן.

02:33:19:17 02:33:17:09
מה היו מכינים לכבוד ההגעה אל ההר?

02:33:21:15 02:33:20:04
איך הם היו מגיעים?

02:33:26:02 02:33:22:01
הם היו מגיעים עם בגדים נקיים ומקולחים,

02:33:30:13 02:33:26:13
מצוחצחים ומסודרים, ואז טובלים במים
שנקראו סרנה,

02:33:34:19 02:33:31:17
שהם ממש קפואים.

02:33:36:20 02:33:35:14
מה קפוא?
-המים.

02:33:39:15 02:33:37:02
ומה זה עשה?
-הקור חדר לעצמות.

02:33:43:22 02:33:40:06
אבל אף אחד לא פסח עליהם,
אפילו אם התקלחו לפני.

02:33:47:23 02:33:44:11
מבקרים לא היו עוזבים בלי לטבול.

02:33:51:22 02:33:48:21
היו אנשים שפרכסו לאחר הטבילה.
-המים חמים?

02:33:53:15 02:33:52:10
הם היו קפואים.

02:33:56:17 02:33:53:22
ממש קר?
-קפוא כמו ברד.

02:34:02:03 02:33:58:03
אלה היו מים שנבעו מהאדמה?
-אלה היו מים מנהר שזרם שם.

02:34:03:21 02:34:02:19
ואז?

02:34:09:15 02:34:04:02
כל האנשים שהגיעו היו טובלים שם.

02:34:12:06 02:34:10:06
התאספו שם אנשים מכל האזורים.

02:34:14:00 02:34:13:01
ואז,

02:34:16:21 02:34:14:05
אפשר לישון שם, היו כאלה שישנו שם?

02:34:19:01 02:34:17:06
בחג הסגד לא היו נשארים לישון.

02:34:20:12 02:34:19:06
זה היה אסור?
-בחג?

02:34:22:15 02:34:20:21
היו מתפללים כל היום,
אבל לא נשארים שם,

02:34:26:08 02:34:23:07
אבל היה אפשר ללכת לשם לפני
החג, ולהישאר שם בלילה.

02:34:30:23 02:34:28:02
ישנו במקום רק לפני החג.

02:34:36:10 02:34:31:21
רבנים היו מגיעים מכל מקום

ומקיימים תפילות כל הלילה.

02:34:37:16 02:34:37:03
הבנתי.

02:34:41:12 02:34:38:02
נעשו שם תפילות רבות.

02:34:44:13 02:34:42:13
בזמן שהיו מתקיימות התפילות,

02:34:50:13 02:34:45:19
העצים הרבים שהיו במקום עמדו
שם כמו עמודי סוכה,

02:34:51:20 02:34:50:20
היו שם מלא עצים.

02:34:55:17 02:34:52:05
האנשים היו נשענים עליהם,

02:34:57:17 02:34:56:03
ולא היה שום רעש.

02:35:00:20 02:34:58:10
כולם היו מקשיבים לתפילות
בשקט, ורק משתחוים

02:35:02:24 02:35:01:11
שוב ושוב.

02:35:09:17 02:35:04:11
רק בסוף התפילות, המתפללים היו
מתפנים לומר שלום אחד לשני.

02:35:15:06 02:35:10:12
אחרי זה,

02:35:17:09 02:35:16:10
היו מורידים את התורה

02:35:20:09 02:35:17:24
ומתחילים לקרוא.

02:35:25:22 02:35:21:22
רב אחד היה עומד ומתרגם בזמן
שרב אחר היה מקריא.

02:35:28:20 02:35:26:10
בזמן הקריאה והתרגום,

02:35:31:17 02:35:29:03
ציפורים היו עוברות בין האנשים,

02:35:35:12 02:35:32:17
ואף אחד לא זז.
-הקהל לא זז,

02:35:38:10 02:35:36:16
אלא רק הקשיב בשקט.

02:35:42:05 02:35:39:13
מי שהקשיב בצורה הזו, היה לומד
את חוקי התורה

02:35:46:08 02:35:43:14
ולוקח איתו את החוקים, במיוחד המתפללים
שהגיעו ממקומות בהם אין רבנים.

02:35:49:13 02:35:46:17
הם היו מקפידים על החוקים יותר
ממקומות בהם היו רבנים.

02:35:53:20 02:35:50:21
כך היה באותה התקופה.

02:35:58:15 02:35:54:14
גם אחרי שעברנו לסרמלה,

02:36:01:11 02:35:59:02
המשכנו ללכת,

02:36:03:24 02:36:02:08
ואז הגיעה הסוכנות

02:36:06:17 02:36:04:19
ובנתה בית ספר.

02:36:10:09 02:36:08:21
בגלל בית הספר,

02:36:13:19 02:36:11:24
בית התפילה שהיה באמבובר,

02:36:16:22 02:36:14:05
כפי שצינתי קודם,

02:36:19:20 02:36:17:09
היו צריכים לטפס על גבעות
ולהתפלל במבנים קטנים,

02:36:21:15 02:36:20:09
לא היה מקום תפילה גדול.

02:36:25:15 02:36:22:15
ואז

02:36:27:24 02:36:26:23
הגיעו אנשים לבנים

02:36:33:17 02:36:29:04
שהתרשמו מתפילות חג הסגד ובכלל.

02:36:37:23 02:36:34:13
הרבה אנשים החלו לבוא מכל האזורים

02:36:41:20 02:36:39:01
כדי לשמוע על ירושלים,

02:36:47:11 02:36:42:21
בתקווה שהאנשים הלבנים
יביאו איתם בשורות.

02:36:49:10 02:36:48:12
אז כל האנשים

02:36:52:00 02:36:51:03
הגיעו,

02:36:57:03 02:36:53:10
ועד שעלינו ארצה, התפללנו בבית
הכנסת שהסוכנות בנתה.

02:37:00:17 02:36:57:13
זו לא הייתה תקופה ארוכה,
זה קרה לפני העלייה.

02:37:04:15 02:37:02:21
התפללנו שם.

02:37:09:14 02:37:05:07
היה בית תפילה גם בווגרה
במקום שנקרא אמדג'ה,

02:37:13:08 02:37:10:08
אבל אני לא הלכתי לראות.
-מה זה המקום הזה?

02:37:14:21 02:37:13:14
גם זה הר?

02:37:17:04 02:37:15:03
סוג של הר, מקום גבוה.

02:37:19:18 02:37:17:12
ומה ההיסטוריה של המקום?

02:37:25:02 02:37:20:03
אני לא מכיר, אבל אני יודע
שהתפללו באמדג'ה.

02:37:30:03 02:37:26:14
וכשהאנשים הולכים למקום הזה,
-כן?

02:37:32:13 02:37:30:11
זה היה רק בשביל להתפלל,

02:37:34:21 02:37:33:03
או שהלכו לשם גם לשם מציאת
פתרונות לבעיות כלשהן?

02:37:38:09 02:37:35:05
כפי שציינתי קודם,

02:37:43:00 02:37:39:07
כאנשים היו שנחשפים לבעיות כמו שאמרת,
-כן?

02:37:48:04 02:37:44:06
הם היו הולכים לבד או מקסימום שלושה,

02:37:52:02 02:37:48:13
או בעל ואישה יחד,

02:37:55:20 02:37:52:16
ובהגיעם הם היו מתקלחים,
לובשים בגדים נקיים,

02:37:58:04 02:37:56:08
מתפללים

02:38:03:02 02:37:59:16
הרבה, ונשארים שם לילה.

02:38:08:11 02:38:04:05
אם תפילותיהם היו נענות, הם
היו חולמים חלום,

02:38:12:21 02:38:09:16

ואז צריכים לעזוב.

02:38:17:05 02:38:14:02
אחרי חלימת חלום היה צריך לעזוב.
-הם היו עוזבים את המקום?

02:38:19:11 02:38:17:10
אבל אם הם לא חלמו, הם היו נשארים עוד.

02:38:23:06 02:38:20:06
נשארים לשהות שם?
-כן, ומתפללים יום ולילה

02:38:27:12 02:38:24:04
עד שחלמו חלום.

02:38:29:24 02:38:28:01
מה היה בחלומות?

02:38:34:19 02:38:30:16
הרבה אנשים נרפאו בדרך זו.
-הבנתי.

02:38:36:21 02:38:35:11
הרבה אנשים היו נרפאים שם.

02:38:40:12 02:38:38:00
מי שחלם חלום, החלים.

02:38:42:21 02:38:41:03
גם אלה שלא הצליחו להוליד ילדים,

02:38:44:10 02:38:43:13
לבסוף היו מביאים ילדים.

02:38:46:23 02:38:45:08
התגשמו שם הרבה תפילות.

02:38:52:21 02:38:47:08
הרב ברקו, שגר ברחובות כיום,
איבד הרבה ילדים.

02:38:57:18 02:38:53:24
הוא חי בגוג'ם. כשהוא הלך משם,

02:39:00:15 02:38:58:14
הוא עבר אצלנו.

02:39:04:10 02:39:01:10
המקום נקרא

02:39:09:09 02:39:05:21
אבא גן והתקיימו שם תפילות.

02:39:13:07 02:39:10:10
הוא הלך לשם, התפלל, הביע את משאלתו,

02:39:16:16 02:39:13:24
חזר לביתו, ומאז הצליח
להוליד ולגדל ילדים.

02:39:22:14 02:39:19:06
היום יש לו הרבה ילדים.

02:39:25:20 02:39:23:17
הרבה משאלות התגשמו שם.

02:39:29:09 02:39:26:17
הקב"ה נענה להרבה משאלות.

02:39:32:09 02:39:30:02
אנשים חולים הבריאו,

02:39:38:04 02:39:37:10
העקרות

02:39:43:10 02:39:38:23
שהיו הולכות ומביעות את משאלותיהן,
הצליחו ללדת.

02:39:46:10 02:39:45:02
כל זה קרה.

02:39:49:19 02:39:49:01
הבנתי.

02:39:53:02 02:39:50:12
והשאלה האחרונה שלנו להיום,

02:39:56:01 02:39:53:13
בחיים באתיופיה,
כן?

02:40:00:15 02:39:58:17
למה אתה הכי מתגעגע?

02:40:02:10 02:40:01:15
אני?
כן.

02:40:03:14 02:40:02:18
לדת,

02:40:09:11 02:40:06:07
אני מתגעגע רק לדת.

02:40:13:11 02:40:11:24
כן, רק לדת.

02:40:19:16 02:40:18:05
אני אספר לך מעשיה.

02:40:26:03 02:40:23:07
אדם אחד אמר על אישה אחת

02:40:28:14 02:40:26:17
שהיא יודעת לאפות אינג'רה.

02:40:34:05 02:40:29:21
ועל אישה אחרת שהיא מבינה בענייני עגלים

02:40:36:10 02:40:35:01
ויודעת להכין מי-גבינה.

02:40:40:12 02:40:37:00
ואז אדם עצלן אחד שאכל
אצל שתיהן והסתכל

02:40:42:19 02:40:41:21
אמר,

02:40:46:07 02:40:43:12
"האישה שאופה אינג'רה"

02:40:52:08 02:40:48:21
טובה באפייה, אבל לא יודעת
לחמם את מי הגבינה.

02:40:55:22 02:40:53:09
והאישה השנייה לא יודעת
לאפות אינג'רה."

02:40:59:03 02:40:57:00
אז אותו האדם אמר

02:41:04:24 02:40:59:20
"את מי הגבינה של גב' תוורס עם
האינג'רה של גב' אהת-אגנ'הו".

02:41:06:18 02:41:05:06

טען שיש מזל גדול למי שיזכה
בשניהם.

02:41:09:24 02:41:07:06
ועכשיו ברצינות,

02:41:12:22 02:41:10:10
את החיים בארץ

02:41:19:02 02:41:13:16
הייתי שמח לחיות עם הדת
שניהלנו באתיופיה.

02:41:26:24 02:41:21:04
כשחיינו באתיופיה הקפדנו
על שמירת מצוות הדת.

02:41:30:01 02:41:27:21
במקרים כמו אלה ששוחחנו
עליהם עכשיו,

02:41:33:05 02:41:30:13
אם היה קורה משהו,

02:41:38:19 02:41:35:09
ואדם היה מבקש שיתפללו איתו,
כולם היו הולכים להתפלל.

02:41:41:07 02:41:40:16
אין את זה פה.

02:41:46:23 02:41:42:03
ומחלות בקרב הנוצרים לא הגיעו
אל היהודים,

02:41:50:16 02:41:47:18
התרענו אחד בפני השני,

02:41:54:00 02:41:51:10
ויצאנו לתפילות תחנונים
בימי שני וחמישי.

02:42:00:14 02:41:54:21
כשכולם היו יוצאים ומתפללים,
המחלות נעלמו.

02:42:04:18 02:42:02:13
הדת באתיופיה הייתה חזקה.

02:42:08:13 02:42:06:22

בארץ יש שפע אין סוף,

02:42:13:02 02:42:09:22

לא חסרים אוכל ושתייה,

02:42:17:13 02:42:13:19

אבל חסרה הדת אליה התרגלנו,

02:42:19:09 02:42:18:08

זזה מאוד עצוב.

02:42:22:16 02:42:21:08

מאוד עצוב.

02:42:26:03 02:42:23:17

מה שמדהים אותי זה האנשים,

02:42:29:15 02:42:27:07

בעיקר אלה שיודעים

מאלה שלא יודעים.

02:42:32:01 02:42:30:14

מי שלא יודע, לא יודע.

02:42:34:12 02:42:32:21

לא נורא, שיראה וילמד.

02:42:37:06 02:42:35:02

אבל אלה שכן יודעים ומכירים, למה

הם בוחרים להפסיק עם זה?

02:42:41:03 02:42:38:02

בכל פעם הם אומרים "לא היום".

02:42:44:03 02:42:42:21

איך אפשר ככה?

02:42:46:21 02:42:44:19

היום כולם נוטים לחיות ע"פ המסורת

של האנשים הלבנים.

02:42:49:02 02:42:47:06

הלבנים האלה

02:42:51:11 02:42:49:24

יודעים מי הם בכלל?

02:42:54:09 02:42:51:23

מישהו יודע מאילו ארצות הם הגיעו?

02:42:57:23 02:42:55:04
וגם אף אחד לא יודע מי הגיע איתם.

02:43:02:11 02:42:59:03
בארץ, כל מי שלומד נהיה רב.

02:43:05:04 02:43:02:24
מי שלומד בארץ,

02:43:09:02 02:43:06:06
גם אם הם היו נוצרים בארצות מהן באו,

02:43:11:00 02:43:09:09
יכול לשמש בתור רב.

02:43:13:03 02:43:11:17
זה המנהג בארץ.

02:43:16:07 02:43:14:05
אז למה כשרואים את כל זה,

02:43:18:23 02:43:16:22
כפי שציינתי קודם,

02:43:21:18 02:43:19:14
בארץ ניתן להכניס גופה לבית כנסת.

02:43:25:19 02:43:23:17
כשמעתי שזה קורה בארץ,

02:43:31:18 02:43:28:23
ושאפשר גם לקיים ברית מילה
בבית כנסת,

02:43:39:17 02:43:34:18
וששותים את הדם יחד עם היין, הזדעזעתי.

02:43:43:22 02:43:41:07
את כל זה שמעתי כשחייתי
במרכז קליטה.

02:43:46:12 02:43:45:03
ואז מנהלת מרכז הקליטה

02:43:49:09 02:43:47:07
ביקשה שאשלח לה ציצית,

02:43:52:09 02:43:49:20
כי לזוג אתיופים במרכז קליטה

02:43:56:05 02:43:52:20
נולדו בנים תאומים,

02:43:59:06 02:43:57:09
והיה צריך לערוך להם ברית מילה.

02:44:03:01 02:43:59:23
נתבקשתי לברך,

02:44:05:07 02:44:03:12
וכשהתלבשתי ויצאתי,

02:44:08:20 02:44:05:16
היא ביררה אם אני נמצא,
ובאה אליי בריצה.

02:44:12:21 02:44:09:02
נפגשנו, והיא קראה "הרב
נגט, בוא, יש ברית".

02:44:14:10 02:44:13:04
היא חזרה ואמרה שיש ברית,

02:44:18:14 02:44:15:19
ואז חשבתי שזו הזדמנות עבורי
לראות אולם גדול.

02:44:21:12 02:44:20:00
חשבתי שאראה באותו יום.

02:44:23:04 02:44:22:11
הלכתי שם,

02:44:25:18 02:44:23:17
נכנסתי ישר לאמצע.

02:44:29:11 02:44:26:06
בפינה הייתה תינוק אחרי ברית
והתכוננו לקיים את הברית נוספת.

02:44:32:01 02:44:30:08
מי היה המוהל?

02:44:33:24 02:44:32:10
הלבנים.
-כן,

02:44:36:14 02:44:34:11
האנשים שלנו כבר לא עשו את זה.

02:44:39:23 02:44:37:19
כל מי שהיה מוהל באתיופיה,
כבר לא מוהל כיום.

02:44:42:01 02:44:41:10
ואז,

02:44:47:03 02:44:42:20
קראו לי לאחוז בתינוק ולהצטלם, וסירבתי.

02:44:48:23 02:44:48:06
ביקשתי שיתרחק ממני.

02:44:53:15 02:44:50:23
ואז הסבירו לו שזה אסור.

02:44:56:10 02:44:54:18
ואז

02:44:59:10 02:44:57:04
נערכה ברית גם לתינוק השני,
והוא עשה את זה,

02:45:03:18 02:44:59:24
בצורה ממש טובה,
החיתוך היה מדויק.

02:45:06:02 02:45:05:03
הוא עשה את זה

02:45:08:22 02:45:07:05
וכשהדם טפטף,

02:45:13:03 02:45:09:19
הוא הביא את גביע היין ואגר את הדם.

02:45:17:13 02:45:15:12
כשירדו שתיים-שלוש טיפות,

02:45:22:01 02:45:18:15
הוא הגיש לאבא לשתות,
והוא סירב.

02:45:25:17 02:45:24:11
ואז המוהל שתה בעצמו.

02:45:28:20 02:45:27:13
שתה והניח את הגביע.

02:45:32:00 02:45:30:00

אחרי שהוא שתה והניח

02:45:35:18 02:45:32:13
ואת העורלה שהוא חתך, הוא שחרר
מהקשר,

02:45:37:04 02:45:36:10
ומצץ את זה!

02:45:39:17 02:45:38:09
באמת?
-את החלק שחתך.

02:45:41:19 02:45:40:06
צעקתי.

02:45:44:20 02:45:42:19
זה הרגיש לי ממש רע,

02:45:47:23 02:45:46:02
צעקתי לו "אתה כלב".

02:45:50:08 02:45:48:05
עדיין לא ידעתי את השפה.

02:45:51:22 02:45:50:21
רק צעקתי "אתה כלב".

02:45:57:21 02:45:52:12
לא הוספתי מעבר, רק חזרתי
וצעקתי "אתה כלב".

02:46:02:17 02:45:59:24
כשהחלו צעקות, אחד מהמנהלים
של המרכז קליטה,

02:46:04:21 02:46:02:23
ניגש ושאל מה קרה.

02:46:07:11 02:46:05:03
כולם היו מבוהלים באולם,
והוא שוב שאל מה קרה.

02:46:08:22 02:46:08:00
הסבירו לו מה קרה

02:46:11:14 02:46:09:04
והמנהל הסביר למוהל
שזה אסור אצלנו.

02:46:14:19 02:46:12:09
יצאתי משם והלכתי לדרכי

02:46:16:16 02:46:15:20
אחרי שראיתי את זה.

02:46:20:01 02:46:17:03
כל זה, בקרב יהודי אתיופיה,

02:46:23:05 02:46:21:04
לא היה קיים. אז למה
זה קורה עכשיו?

02:46:25:20 02:46:24:16
למה עושים את זה?

02:46:30:19 02:46:26:12
הרבנים ממוצא אתיופי כיום
נוהגים כמו האחרים.

02:46:33:16 02:46:32:13
זה לא טוב.

02:46:34:18 02:46:34:03
זה מדהים.

02:46:39:08 02:46:35:07
הדבר שאני הכי מתגעגע וצמא לו
מאתיופיה זה הדת.